

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра міжнародної економіки**

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНО
Завідувач кафедри
_____ Сергій ВОЙТКО
«___» _____ 20__ р.

**Дипломна робота
на здобуття ступеня бакалавра
за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка»
спеціальності 051 «Економіка»
на тему: «Ресурсне забезпечення міжнародної конкурентоспроможності
вітчизняних підприємств хімічної промисловості»**

Виконала:

студентка IV курсу, групи УС-91

Кухар Леся Вікторівна

Керівник:

д.т.н., професор,

науковий керівник кафедри міжнародної економіки

Гавриш Олег Анатолійович

Рецензент:

кандидат технічних наук, доцент

Лебеденко Сергій Олександрович

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студентка _____

Київ – 2023 року

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра міжнародної економіки

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма 6.030503 «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Сергій ВОЙТКО
«_____» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студенту
Кухар Лесі Вікторівні**

1. Тема роботи: «Ресурсне забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості»
керівник роботи – Гавриш Олег Анатолійович, д.т.н., професор, науковий керівник кафедри міжнародної економіки
затверджені наказом по університету від «31» травня 2023 р. № 2077
2. Строк подання студентом роботи «14» червня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукові праці відомих зарубіжних та вітчизняних вчених; періодичні та монографічні видання; матеріали міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій; звіти міжнародних компаній та організацій; законодавчі та нормативно-методичні документи .
4. Зміст (дипломної роботи) пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно розробити):
 - визначити зміст та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
 - дослідити ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
 - обґрунтувати методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
 - провести аналіз функціонування хімічної промисловості в світі;
 - виявити особливості формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості;

- провести оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» як підприємства хімічної промисловості;
- визначити напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості;
- розробити рекомендації щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслеників, плакатів, презентацій тощо): кількість рисунків – 15, таблиць – 23.

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання: 30.10.2023 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Закріплення студента за науковим керівником дипломної роботи	01.09.2023-20.09.2023	
2.	Вибір теми дипломної роботи та затвердження її на засіданні кафедри	21.09.2023-18.10.2023	
3.	Розробка змісту дипломної роботи та видача завдання керівником	18.10.2023-31.10.2023	
4.	Підписання завідувачем кафедри листа «Завдання на дипломну роботу студенту»	01.11.2023-03.11.2023	
5.	Підбір літератури за темою дипломної роботи та її аналіз	03.11.2023-30.11.2023	
6.	Підготовка теоретичного розділу та погодження його змісту з керівником дипломної роботи	31.12.2023	
7.	Проведення аналізу об'єкта економічного дослідження	01.01.2023-28.02.2023	
8.	Узагальнення результатів аналізу та виявлення невикористаних резервів у діяльності досліджуваного об'єкту	01.03.2023-15.03.2023	
9.	Завершення підготовки другого розділу	20.03.2023	
10.	Розробка та обґрунтування удосконалень, які є основою третього, рекомендаційного розділу	21.03.2023-20.04.2023	
11.	Узагальнення отриманих наукових результатів всієї роботи та підготовка загальних висновків	21.04.2023-27.04.2023	
12.	Оформлення дипломної роботи та перевірка її науковим керівником	28.04.2023-15.05.2023	
13.	Доопрацювання дипломної роботи задля усунення виявлених керівником недоліків	16.05.2023-22.05.2023	

14.	Проведення попереднього захисту та оформлення відгуку науковим керівником	23.05.2023- 25.05.2023	
15.	Подання дипломної роботи на перевірку на плагіат і проходження нормоконтролю	до 31.05.2023	
16.	Надання дипломної роботи рецензенту. Підготовка рецензентом офіційної рецензії за встановленим зразком.	28.05.2023- 31.05.2023	
17.	Підготовка доповіді та наочних матеріалів до захисту	01.06.2023- 05.06.2023	
18.	Захист дипломної роботи перед ЕК	згідно із затвердженим графіком	

Студент _____ Леся КУХАР
(підпис)

Керівник роботи _____ Олег ГАВРИШ
(підпис)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота на тему: «Ресурсне забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості» містить 107 сторінок, 20 таблиць, 8 рисунків, 3 додатки. Перелік посилань нараховує 60 найменувань.

Метою роботи є обґрунтування перспектив ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Об'єктом дослідження є формування показників ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Предмет дослідження – теоретичні засади, практичні підходи та заходи вдосконалення ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні методи: наукового узагальнення (при визначенні сутності міжнародної конкурентоспроможності підприємств), класифікації, економіко-математичного моделювання (при дослідженні закономірностей формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості), математичної статистики (при обробці статистичних даних з приводу аналізу функціонування хімічної промисловості в світі), порівняння (при зіставленні показників у динаміці), графічний (при дослідженні динаміки і структури), коефіцієнтний (для дослідження показників ефективності діяльності) та інші.

Результати роботи. За результатами проведеного дослідження сформовано рекомендації щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва.

Рекомендації щодо використання результатів роботи. Результати дослідження можуть бути використані підприємствами хімічної галузі, що мають складнощі при розширенні експортної діяльності через нестабільну ситуації в Україні, яка пов'язана із війною в нашій країні.

Ключові слова: хімічна промисловість, ресурси, ресурсне забезпечення, міжнародна конкурентоспроможність.

ABSTRACT

The thesis on the topic: «Resource provision of international competitiveness of domestic enterprises of the chemical industry» contains 107 pages, 20 tables, 8 figures, 3 appendices. The list of links includes 60 titles.

The purpose of the work is to substantiate the prospects of resource provision of international competitiveness of domestic enterprises of the chemical industry.

The object of research is the formation of indicators of resource provision of international competitiveness of domestic enterprises of the chemical industry.

The subject of the research is the theoretical principles, practical approaches and measures for improving the resource provision of the international competitiveness of domestic enterprises of the chemical industry.

Research methods. To solve the tasks, the following methods were used: scientific generalization (when determining the essence of the international competitiveness of enterprises), classification, economic and mathematical modeling (when studying the patterns of formation of competitive profiles of chemical industry enterprises), mathematical statistics (when processing statistical data regarding the analysis of the functioning of the chemical industry in the world), comparison (when comparing indicators in dynamics), graphic (when studying dynamics and structure), coefficient (for studying performance indicators) and others.

Results of work. Based on the results of the conducted research, recommendations were made regarding the resource provision of competitiveness of chemical enterprises based on the principles of sustainable production.

Recommendations on the use of work results. The results of the research can be used by enterprises of the chemical industry, which have difficulties in expanding export activities due to the unstable situation in Ukraine, which is connected with the war in our country.

Keywords: *chemical industry, resources, resource provision, international competitiveness.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	11
1.1. Визначення змісту та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств.....	11
1.2. Ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств.....	15
1.3. Методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств.....	20
Висновки до розділу 1	24
2. ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	27
2.1. Аналіз функціонування хімічної промисловості в світі.....	27
2.2. Формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості....	35
2.3. Оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості (на прикладі ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»).....	45
Висновки до розділу 2	64
3. ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	66
3.1. Напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості.....	66
3.2. Розробка рекомендацій щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва	71
Висновки до розділу 3	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. Необхідність підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства в умовах глобальної конкуренції обумовлено наступними причинами: в даний час сфера хімічної промисловості стала по-справжньому глобальним соціально-економічним явищем, значимо впливає на світоустрій і економіку десятків країн, стабілізуючим фактором світового господарства, здатним перетворити на благо географічне розташування країни і її природно-кліматичні ресурси, надати десятки мільйонів робочих місць, підвищити якість життя кожного десятого жителя землі; галузь хімічної промисловості сьогодні перетворилася на одну з провідних напрямків діяльності підприємств, рентабельність якого не багато в чому поступається передовим секторам вітчизняної економіки. Необхідність вирішення актуальних проблем розвитку підприємства хімічної промисловості, пов'язаних не тільки зі стадією її розвитку, низьким рівнем конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості, але і з загальними для всіх галузей національної економіки причинами (слабкий інвестиційний ресурс, технологічне відставання, незадовільний стан ринкової інфраструктури, дефіцит кваліфікованих кадрів) вимагає ретельного і всебічного аналізу особливостей удосконалення міжнародної конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості, механізмів функціонування ринку хімічної промисловості в умовах сучасної світової економіки. Будучи частиною економічної системи, галузь хімічної промисловості, має низку властивих тільки їй особливостей, по-своєму реагує на що відбуваються в Україні та в світі події та тенденції. Зазначені проблеми зумовлюють актуальність дослідження і розробок щодо їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості формування показників ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості досліджують у своїх працях такі вчені як: В. Кіфяк, М. Кляп, Г. Дроздова, В. Кравців, О. Любіцева, М. Мальська, Ю. Мігущенко, Н. Мікула та інші.

Мета роботи – обґрунтувати перспективи ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Для досягнення поставленої мети вирішуються такі **завдання**:

- визначити зміст та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
- дослідити ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
- обґрунтувати методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
- провести аналіз функціонування хімічної промисловості в світі;
- виявити особливості формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості;
- провести оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» як підприємства хімічної промисловості;
- визначити напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості;
- розробити рекомендації щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва.

Об’єкт дослідження – формування показників ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Предмет дослідження – теоретичні засади, практичні підходи та заходи вдосконалення ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні методи: наукового узагальнення (при визначенні сутності міжнародної конкурентоспроможності підприємств), класифікації,

економіко-математичного моделювання (при дослідженні закономірностей формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості), математичної статистики (при обробці статистичних даних з приводу аналізу функціонування хімічної промисловості в світі), порівняння (при зіставленні показників у динаміці), графічний (при дослідженні динаміки і структури), коефіцієнтний (для дослідження показників ефективності діяльності) та інші.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що положення та висновки наукового дослідження можуть бути безпосередньо використані в обґрунтуванні напрямів ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-методичні документи щодо формування показників ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості та Інтернет-ресурси.

Новизна та практична значимість роботи полягає в комплексному і системному обґрунтуванні концепції організації процесу формування показників ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств хімічної промисловості.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Визначення змісту та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств

У сучасних умовах і з посиленням ринкової конкуренції перед керівниками суб'єктів господарювання постало питання ефективного управління підприємством, що дозволило б забезпечити стійкість конкурентних переваг. Це актуалізувало наукові дослідження з даної тематики, сприяло появі нових знань щодо визначення, оцінювання та управління конкурентоспроможністю підприємств різних видів економічної діяльності. Безумовно, більша частина досліджень стосується підприємств хімічної промисловості чи окремих бізнес-одиниць, натомість проблемам управління конкурентоспроможністю підприємств хімічної промисловості приділяється недостатньо уваги, особливо в контексті необхідності їх стійкого розвитку.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємств – це їх здатність успішно конкурувати на світовому ринку, представляти свою продукцію та послуги на міжнародному рівні. У дипломній роботі необхідно представити характеристики та підходи до поняття міжнародної конкурентоспроможності підприємства різними авторами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «міжнародна конкурентоспроможність підприємства» в економічній літературі

Автор	Визначення поняття
1	2
О. Алексєєва [1, с. 85]	Підприємство, яке здатне ефективно конкурувати на міжнародних ринках, забезпечуючи якість товарів та послуг, інноваційність, цінову конкурентоспроможність, ефективність виробництва, гнучкість та адаптивність до змін у глобальному середовищі.
Б. Балашова [3, с. 17]	Вміння підприємства відповідати міжнародним стандартам якості, сертифікувати свою продукцію, що дозволяє йому довіряти як зарубіжним, так і внутрішнім споживачам.

Продовження табл. 1.1

1	2
I. Варга [5, с. 219]	Конкурентоспроможність підприємства залежить від його здатності знаходитись у кращому положенні порівняно з конкурентами в міжнародному бізнес-середовищі, у тому числі з урахуванням економічних та політичних чинників.
Т. Косянчук [19, с. 51]	Міжнародна конкурентоспроможність визначає успіх підприємства на міжнародних ринках, забезпечує розвиток бізнесу, залучення іноземних інвестицій, збільшення виробництва та зайнятості, зміцнення позицій на світовій арені.
Л. Михальчук [27, с. 153]	Здатність підприємства використовувати переваги, що надаються міжнародними економічними договорами та угодами, включаючи зниження митних та торговельних бар'єрів, сприяє його конкурентоспроможності та здатності проникати на іноземні ринки.
І. Павленко [30, с. 9]	Міжнародна конкурентоспроможність підприємства визначається комплексом економічних факторів, таких як ефективність виробництва, якість товарів та послуг, цінова конкурентоспроможність, інноваційність, доступ до ресурсів та технологій.
Г. Скиба [36, с. 311]	Міжнародна конкурентоспроможність підприємства також залежить від його соціальної відповідальності, включаючи екологічні стандарти, стосунки з працівниками, взаємодію зі співтовариством та відповідність етичним принципам.
Г. Ткачук [39]	Політичні фактори, такі як міжнародні торговельні угоди, тарифні бар'єри, політична стабільність та відносини між країнами, можуть суттєво впливати на міжнародну конкурентоспроможність підприємства, включаючи його можливості на зовнішньому ринку.
І. Труніна [41, с. 33]	Підприємство повинно активно враховувати економічні, соціальні, політичні та інші фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність, і розробляти стратегії, які дозволять забезпечити його успіх на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Джерело: [1, с. 85; 3, с. 17; 5, с. 219; 19, с. 51; 27, с. 153; 30, с. 9; 36, с. 311; 39; 41, с. 33]

Отже, можна дійти висновків, що міжнародна конкурентоспроможність підприємства хімічної промисловості визначається взаємодією суб'єктів конкурентної боротьби, а також факторів, що знаходяться поза контролем підприємства, але можуть впливати на його діяльність та середовище.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства формується за рахунок низки чинників та економічно активних суб'єктів, які забезпечують ефективне функціонування елементів споживчого ринку та здійснення господарських процесів. Відповідно, у залежності від різних ознак та стану споживчого ринку, формуються конкурентні переваги підприємства. Розглянемо такі ознаки та визначимо чинники, які формують міжнародну конкурентоспроможність

підприємства та забезпечують ефективне функціонування вітчизняних підприємств.

Візуалізація чинників і зв'язків між ними, що впливають на формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства представлена на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Візуалізація чинників і зв'язків між ними, що впливають на формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств

Джерело: [13, с. 98]

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства – це сукупність чинників зовнішнього середовища і суб'єктів ринку, які впливають на діяльність цього підприємства хімічної промисловості і спонукають його шукати більш

вигідні умови виробництва та реалізації товарів (послуг) [16, с. 96]. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства містить у собі систему чинників, що аналізують конкретну ситуацію, в якій підприємство реалізує свою обрану стратегію. Усі чинники умовно можна розділити на зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники впливу на формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства створюють мультиплікаційний ефект внутрішніх змін всередині цього середовища.

Зміст та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств можуть бути такі [30, с. 10]:

- Якість продукції та послуг. Висока якість товарів та послуг є ключовим фактором конкурентоспроможності. Це включає якість матеріалів, технологічний рівень виробництва, дизайн, функціональність та надійність продукції.

- Цінова конкурентоспроможність. Конкурентоспроможна цінова політика, яка дозволяє підприємству пропонувати конкурентні ціни на свою продукцію. Це включає ефективне управління витратами, оптимізацію процесів виробництва та постачання, а також стратегії ціноутворення.

- Інноваційність. Здатність підприємства до інновацій та впровадження нових технологій, продуктів або послуг. Інноваційність може включати дослідження і розвиток, вдосконалення процесів виробництва, створення нових продуктів або постійне вдосконалення наявних.

- Маркетинг та орендування. Ефективна маркетингова стратегія та брендування допомагають підприємству вирізнитися на ринку та привертати клієнтів. Це включає розробку цільової аудиторії, рекламні кампанії, управління брендом та створення позитивного іміджу компанії.

- Ефективне управління. Компетентне управління включає стратегічне планування, фінансове управління, управління персоналом, логістику та інші аспекти управління, що дозволяють підприємству працювати ефективно та конкурентноспроможно.

– Доступ до ресурсів. Доступ до сировини, кваліфікованої робочої сили, фінансування та інших ресурсів впливає на конкурентоспроможність підприємства.

– Міжнародна настановленість. Здатність підприємства адаптуватися до міжнародного ринку, розуміння культурних та правових особливостей різних країн, а також здатність до експорту та розвитку міжнародних партнерств [8].

Вищенаведені чинники можуть варіюватися в залежності від галузі та конкретних умов підприємства. Аналіз та вдосконалення цих чинників є важливими для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств.

Підсумовуючи вище проведене дослідження сутності, характеристики та основних складових міжнародної конкурентоспроможності підприємства, доцільно сформулювати власне визначення поняття «міжнародної конкурентоспроможності підприємства». Так, сутність міжнародної конкурентоспроможності підприємства полягає в забезпеченні механізму конкуренції, а зміст виражається в нормах і правилах функціонування підприємств в системі економічних координат. На нашу думку, міжнародна конкурентоспроможність підприємства – це позиція підприємства хімічної промисловості у внутрішній і зовнішній компетенції однієї галузі як системи, яка здатна забезпечувати динамізм у реалізації своїх товарів хімічної промисловості та спрямована на отримання позитивних результатів в конкурентній боротьбі із собі подібними.

1.2. Ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств

Ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств покладає акцент на ефективне використання ресурсів як основного джерела конкурентної переваги. Цей підхід передбачає оптимізацію та раціоналізацію використання різних видів ресурсів, таких як людські, фінансові, матеріальні, технологічні та інтелектуальні ресурси. Стратегічне планування є

основним аналітичним елементом концепції синтезу механізмів ресурсного підходу до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств, оскільки визначає стратегічні можливості та вибір стратегії розвитку підприємства хімічної промисловості. Проведемо дослідження складових міжнародної конкурентоспроможності підприємства (рис. 1.2).

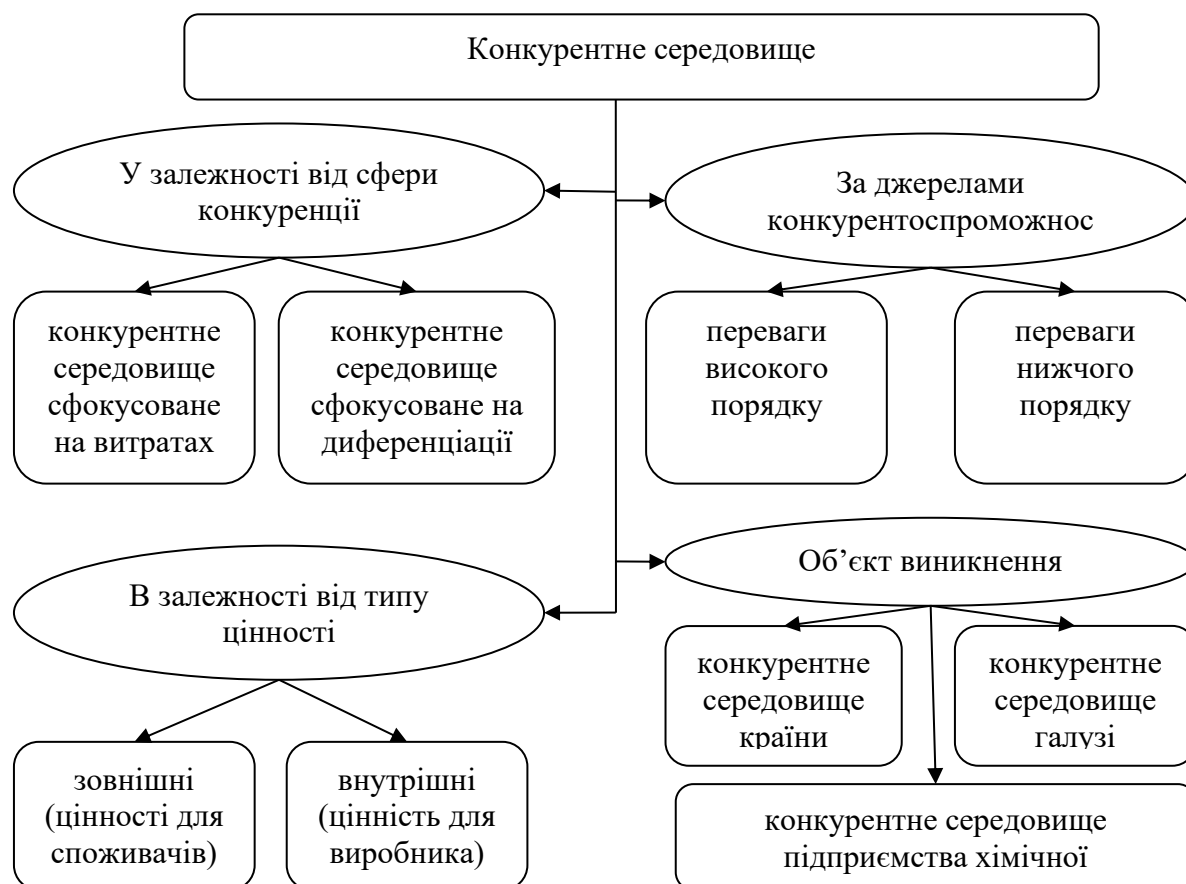

Рисунок 1.2 – Класифікація міжнародної конкурентоспроможності підприємства
Джерело: [3, с. 12]

Так, основним компонентом міжнародної конкурентоспроможності підприємства є конкурент – це підприємство, яке виробляє аналогічні товари і послуги. Існує чотири типи міжнародної конкурентоспроможності підприємства:

- чиста або досконала конкуренція (на ринку безліч продавців, що пропонують один і той же товар);
- недосконала (монополістична): безліч продавців виробляє відмінний один від одного товар;
- олігополія (на ринку – невелика кількість продавців і виробників);

– монополія (формально її викоренити не можна).

Важливе значення у дослідженні міжнародної конкурентоспроможності підприємства являються базові стратегії конкурентної боротьби:

1) Зниження собівартості товарів хімічної промисловості може відразу не позначитися на ціні.

2) Диференціація товарів хімічної промисловості – створення максимуму асортименту.

3) Активний маркетинг (випереджаюче витрати на рекламу). Дестабілізуючі фактори: неоднозначність творчих зусиль; високі витрати.

4) Впровадження нововведень – викладка на ринок постійно нових товарів хімічної промисловості (дорога і ризикована стратегія).

5) Нішева стратегія – фірма вибирає маленькі сегменти ринку, на які може бути монополізм.

6) Негайна реакція на потреби ринку. Швидко йдуть за рентабельністю. Цим фірмам не потрібно витратитися на імідж [44, с. 105].

Комплекс механізмів стратегічного управління міжнародної конкурентоспроможності підприємства включає: економічний, організаційний та мотиваційний механізми реалізації стратегії досягнення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Під економічним механізмом реалізації стратегії досягнення міжнародної конкурентоспроможності підприємства ми розуміємо сукупність управлінських дій, які забезпечують досягнення поставлених стратегічних цілей за рахунок підвищення конкурентоспроможності товарів підприємств [51, с. 47].

Для вирішення завдання досягнення міжнародної конкурентоспроможності підприємства і збільшення ринкової частки підприємств стратегія досягнення міжнародної конкурентоспроможності підприємства розробляється при різних сценаріях розвитку (рис. 1.3).

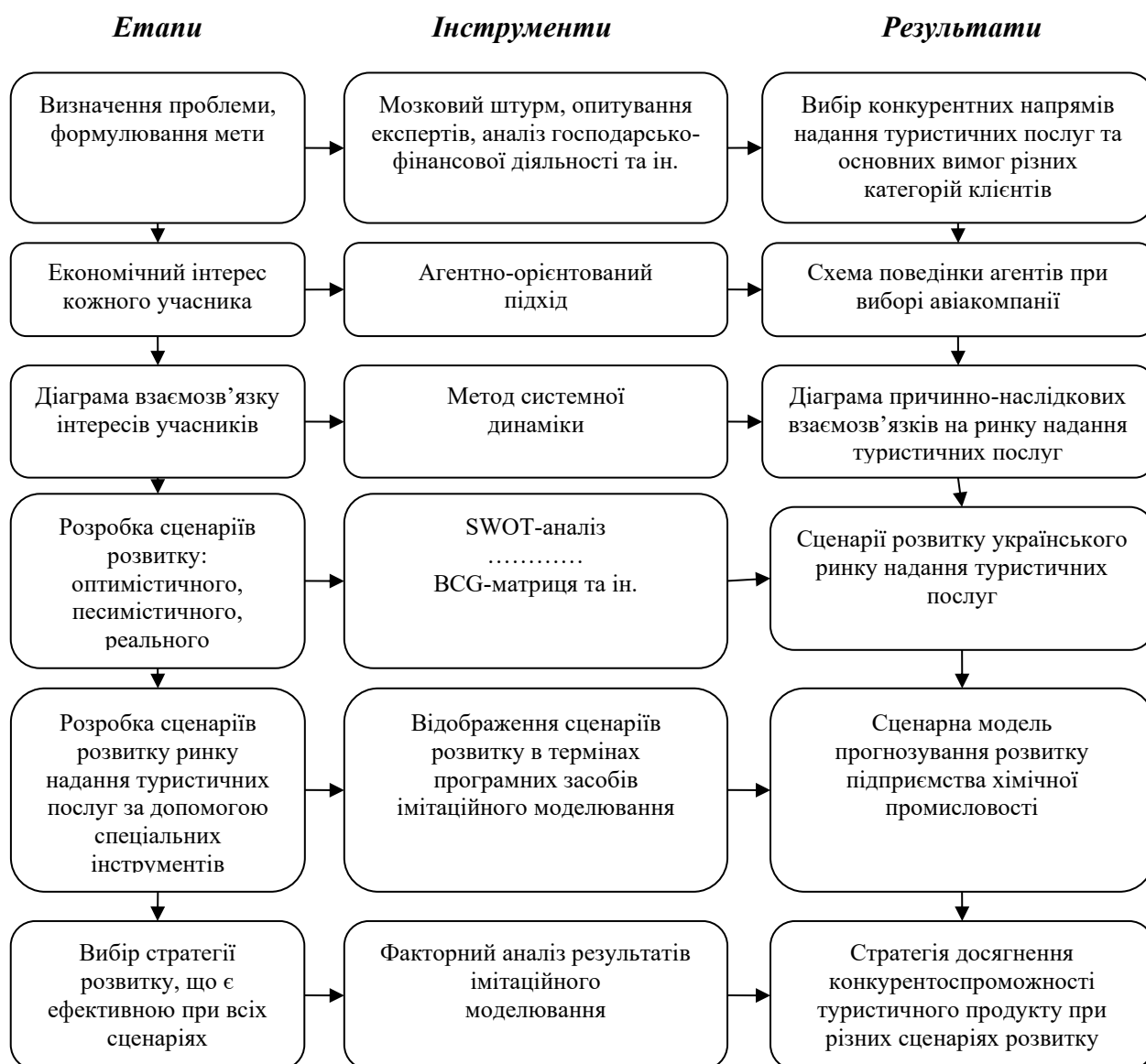

Рисунок 1.3 – Схема ресурсного підходу до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств

Джерело: [50, с. 112]

В механізмі ресурсного підходу до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств на основі сценарного підходу прогнозування розвитку підприємств за різними сценаріями можна здійснювати за допомогою методу системної динаміки та агентно-орієнтованого підходу [10, с. 23]. Основоположним моментом в досягненні стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства є розробка обґрунтованих механізмів її реалізації.

Основні принципи ресурсного підходу до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності включають:

- Оптимізація людських ресурсів. Це включає вибір та найм кваліфікованих працівників, їх навчання та розвиток, створення стимулюючої робочої атмосфери, а також ефективне управління персоналом.

- Ефективне фінансове управління. Це означає раціональне використання фінансових ресурсів, планування та контроль бюджету, залучення джерел фінансування з оптимальними умовами та раціональне розподілення коштів на інвестиції та розвиток.

- Ефективне використання матеріальних ресурсів. Це означає оптимізацію процесів виробництва, управління ланцюгом постачання, мінімізацію втрат та відходів, впровадження енергоефективних технологій та використання інноваційних матеріалів.

- Розвиток технологічних ресурсів. Це включає впровадження сучасних технологій, автоматизацію процесів, впровадження цифрових рішень та інших інноваційних розробок для поліпшення продуктивності та якості виробництва.

- Розвиток інтелектуальних ресурсів. Це означає створення та збереження інтелектуального капіталу, включаючи наукові дослідження, розробку нових технологій, інтелектуальну власність, брендування та інтелектуальний обмін з іншими підприємствами та установами [18, с. 105].

Вищенаведені чинники ресурсного підходу сприяють забезпеченню ефективного використання ресурсів та створенню конкурентної переваги для підприємств на міжнародному ринку.

Отже, існування міжнародної конкурентоспроможності підприємства передбачає збалансування всіх напрямів діяльності з конкурентними та стратегічними напрямами розвитку підприємства хімічної промисловості. При реалізації конкурентоспроможності має спостерігатися інтеграція конкурентних і базових корпоративних стратегій підприємства хімічної промисловості. Взаємодія всіх блоків схеми складових конкурентоспроможності здійснюється на загальній основі та в певній послідовності шляхом здійснення заходів у процесі управління

конкурентною політикою. Розглянуто концептуальні засади дослідження системних підходів до формування конкурентоспроможності підприємств (клієнтоорієнтованого, конкурентоорієнтованого та ресурсного), що враховують комплексний розгляд їх цілей та елементів.

1.3. Методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств

Діагностика конкурентного потенціалу підприємства хімічної промисловості є важливим інструментом для визначення його конкурентоспроможності і виявлення можливостей для поліпшення. Дослідження ринку та конкурентного середовища, аналіз конкурентних переваг підприємства, таких як технологічне переважання, висока якість продукції, доступність сировини тощо. Оцінка наявних ресурсів підприємства, таких як фінансові ресурси, кадровий потенціал, технічна база, наукові дослідження, патенти та ліцензії.

Розробка стратегії, яка використовує наявні конкурентні переваги та ресурси підприємства для досягнення переваги на ринку. Це може включати вибір цільових ринків, сегментування ринку, розробку унікальної пропозиції споживачу тощо. Вивчення конкурентів, їх стратегій, сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, що вони створюють. Це допоможе виявити прогалини в конкурентному потенціалі підприємства та знайти шляхи для його покращення [17, с. 165].

Для оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості важливо використовувати ключові показники, які характеризують результати його діяльності. Основні показники, які можуть бути використані для оцінки конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості, включають [19, с. 53]:

- Якість товарів хімічної промисловості. Це оцінка якості виробленої продукції, її відповідності стандартам і вимогам споживачів.
- Широта асортименту. Вимірюється кількістю і різноманітністю хімічних продуктів, які підприємство може пропонувати на ринку.

- Собівартість одиниці послуг. Визначає ефективність виробництва та управління витратами підприємства.
- Ціни на хімічну продукцію. Аналізується конкурентоспроможність цін підприємства на ринку порівняно з конкурентами.
- Рівень рентабельності. Вказує на ефективність використання ресурсів та здатність підприємства досягати прибутку.
- Наявність власного капіталу. Відображає стабільність фінансової бази підприємства і його можливості здійснювати інвестиції.
- Ліквідність активів, кредитоспроможність і платоспроможність. Демонструє фінансову стійкість підприємства і його здатність виконувати фінансові зобов'язання.
- Рівень використання виробничих потужностей. Вказує на ефективність використання виробничих ресурсів та інфраструктури підприємства.
- Кадровий потенціал. Оцінка кваліфікації та компетенції працівників, а також їхня плінність.
- Розмір середньої заробітної плати. Вказує на привабливість роботи на підприємстві для потенційних працівників [19, с. 53].

Ці показники допомагають зрозуміти потенціал підприємства, порівняти його з конкурентами і знайти області для покращення його конкурентоспроможності. Важливо враховувати специфіку хімічної промисловості та адаптувати методику оцінки до конкретних особливостей галузі.

Методи оцінки ефективності формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства представлені на рис. 1.4. Сучасна наука постійно працює над розробкою та модифікацією методів діагностики міжнародної конкурентоспроможності підприємства, оскільки змінюються умови та вимоги ринку. Прогрес у технологіях, зростання конкуренції та швидкі зміни в зовнішньому середовищі підприємств вимагають вдосконалення і адаптації методів оцінки.

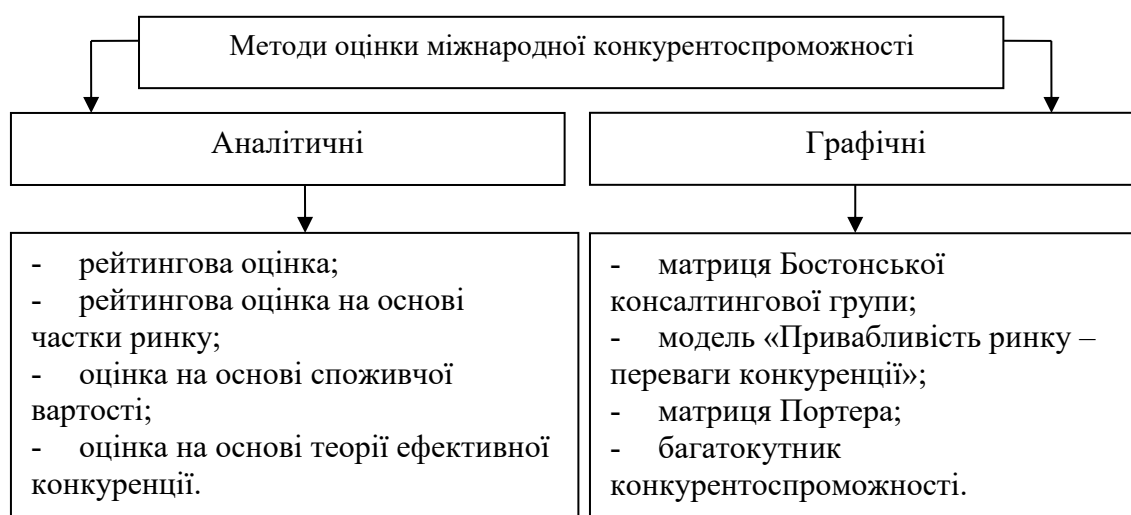

Рисунок 1.4 – Методи оцінки ефективності формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Джерело: [18, с. 229]

Так, існує кілька методів оцінки ефективності формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Деякі з них включають [6, с. 223]:

– Аналіз портфеля продукції. Цей метод дозволяє оцінити рівень диверсифікації продукції підприємства, визначити його конкурентні переваги та слабкі місця. Аналізуються такі показники, як частка ринку, прибутковість, швидкість росту продажів тощо.

– SWOT-аналіз. Цей метод включає вивчення сильних і слабких сторін підприємства (strengths, weaknesses) та можливостей і загроз (opportunities, threats) у зовнішньому середовищі. SWOT-аналіз допомагає ідентифікувати ключові фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства.

– Аналіз конкурентів. Вивчення конкурентів та їхніх стратегій, оцінка їхньої конкурентоспроможності, аналіз сильних і слабких сторін конкурентів. Цей аналіз допомагає зрозуміти позицію підприємства на ринку порівняно з конкурентами і виявити можливі шляхи покращення його конкурентоспроможності.

– Бенчмаркінг. Цей метод полягає в порівнянні продуктивності, процесів і результатів підприємства з найкращими практиками і стандартами в галузі. Бенчмаркінг допомагає виявити прогалини в ефективності та процесах підприємства і впровадити удосконалення, щоб досягти кращих результатів.

– Аналіз ринкової долі. Оцінка розміру ринку і долі підприємства на ринку допомагає визначити його позицію в галузі. Цей аналіз може включати дослідження ринкових тенденцій, аналіз споживчих уподобань, оцінку ринкового потенціалу і визначення цільової аудиторії.

– Фінансовий аналіз. Вивчення фінансових показників підприємства, таких як оборотність активів, рентабельність, ліквідність, загальна сума активів тощо. Цей аналіз дозволяє оцінити фінансову стійкість і результативність підприємства [6, с. 223].

Вищенаведені методи можуть використовуватись окремо або в поєднанні один з одним для оцінки ефективності формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Вибір методу залежить від специфіки підприємства, галузі та конкретної ситуації.

Оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств вимагає використання методичних засад, що дозволяють систематизувати і аналізувати різні аспекти ресурсного потенціалу. Основні методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств включають:

– Аналіз ключових ресурсів. Для початку, необхідно ідентифікувати ключові ресурси, які впливають на конкурентоспроможність підприємства. Це можуть бути людські ресурси, фінансові ресурси, матеріальні активи, технології, інтелектуальна власність тощо.

– Визначення критеріїв оцінювання. Розробка критеріїв оцінювання дозволяє вимірювати рівень ресурсного забезпечення підприємства. Критерії можуть бути кількісними (наприклад, кількість кваліфікованих співробітників) або якісними (наприклад, рівень інноваційності).

– Збір та аналіз даних. Для оцінювання ресурсного забезпечення підприємства потрібно зібрати відповідні дані. Це може включати фінансові звіти, дані про персонал, виробничі показники, інформацію про дослідження та розвиток, технологічні розробки тощо. Після збору даних необхідно їх аналізувати та порівнювати зі встановленими критеріями.

– Визначення потенційних проблем та слабких місць. Оцінювання ресурсного забезпечення дозволяє виявити потенційні проблеми та слабкі місця у ресурсній базі підприємства. Це може дати змогу розробити стратегії та заходи для покращення конкурентоспроможності.

– Розробка плану заходів. На основі результатів оцінювання ресурсного забезпечення можна розробити план заходів для поліпшення ресурсної бази підприємства. Це можуть бути заходи з набору та розвитку персоналу, розширення фінансових джерел, впровадження нових технологій тощо [31, с. 65].

Оцінювання ресурсного забезпечення підприємств базується на комплексному підході та вимагає систематичного аналізу та планування. Це дозволяє підприємствам визначити свої сильні та слабкі сторони в контексті міжнародної конкурентоспроможності та прийняти відповідні заходи для забезпечення своєї успішності на глобальному ринку.

Отже, наведені методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства, хоча вони мають свої особливості, спрямовані на поліпшення різних аспектів діяльності підприємства. Вони зосереджені на покращенні якості товарів, оновленні асортименту, зниженні цін, ефективній рекламі і т.д. Вибір конкретного методу залежить від галузі, в якій діє підприємство, та конкретних цілей дослідження. Продовження розробки та створення нових варіантів методів є важливим завданням для забезпечення актуальності та ефективності оцінки міжнародної конкурентоспроможності. Нові методи можуть враховувати сучасні тренди, технологічні інновації та специфіку ринкових умов, що дозволить підприємствам знаходити нові шляхи підвищення своєї конкурентоспроможності. Однак, використання будь-якого методу має бути обґрунтованим і залежати від конкретних потреб та цілей дослідження. Комбінація різних методів або їх адаптація до конкретної галузі може бути ефективною стратегією для оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості.

Висновки до розділу 1

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено зміст та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства хімічної промисловості визначається взаємодією суб'єктів конкурентної боротьби, а також факторів, що знаходяться поза контролем підприємства, але можуть впливати на його діяльність та середовище. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства формується за рахунок низки чинників та економічно активних суб'єктів, які забезпечують ефективне функціонування елементів споживчого ринку та здійснення господарських процесів. Відповідно, у залежності від різних ознак та стану споживчого ринку, формуються конкурентні переваги підприємства.

Досліджено ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Існування міжнародної конкурентоспроможності підприємства передбачає збалансування всіх напрямів діяльності з конкурентними та стратегічними напрямками розвитку підприємства хімічної промисловості. При реалізації конкурентоспроможності має спостерігатися інтеграція конкурентних і базових корпоративних стратегій підприємства хімічної промисловості. Взаємодія всіх блоків схеми складових конкурентоспроможності здійснюється на загальній основі та в певній послідовності шляхом здійснення заходів у процесі управління конкурентною політикою. Ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств покладає акцент на ефективне використання ресурсів як основного джерела конкурентної переваги. Цей підхід передбачає оптимізацію та раціоналізацію використання різних видів ресурсів, таких як людські, фінансові, матеріальні, технологічні та інтелектуальні ресурси.

Обґрунтовано методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Сучасна наука постійно працює над розробкою та модифікацією методів діагностики міжнародної конкурентоспроможності підприємства, оскільки змінюються умови та вимоги ринку. Прогрес у технологіях, зростання конкуренції та швидкі зміни в

зовнішньому середовищі підприємств вимагають вдосконалення і адаптації методів оцінки. Наведені методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства, хоча вони мають свої особливості, спрямовані на поліпшення різних аспектів діяльності підприємства. Вони зосереджені на покращенні якості товарів, оновленні асортименту, зниженні цін, ефективній рекламі і т.д. Вибір конкретного методу залежить від галузі, в якій діє підприємство, та конкретних цілей дослідження. Продовження розробки та створення нових варіантів методів є важливим завданням для забезпечення актуальності та ефективності оцінки міжнародної конкурентоспроможності. Нові методи можуть враховувати сучасні тренди, технологічні інновації та специфіку ринкових умов, що дозволить підприємствам знаходити нові шляхи підвищення своєї конкурентоспроможності. Однак, використання будь-якого методу має бути обґрунтованим і залежати від конкретних потреб та цілей дослідження. Комбінація різних методів або їх адаптація до конкретної галузі може бути ефективною стратегією для оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості.

2. ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Аналіз функціонування хімічної промисловості в світі

Хімічна промисловість є важливою галуззю важкої промисловості, яка впливає на розвиток науково-технічного прогресу і підвищення ефективності виробництва. Вона відіграє визначальну роль у підвищенні матеріального рівня життя населення та розвитку культури. Хімічна промисловість має свої специфічні особливості, пов'язані з технологією, організацією праці та виробництва. Хімічна промисловість використовує складну техніку та спеціалізоване обладнання для проведення хімічних процесів і виробництва хімічних продуктів. Хімічна промисловість має тісні зв'язки з іншими галузями промисловості, такими як сільське господарство, фармацевтика, будівництво, автомобільна промисловість тощо. Вона постачає сировину і продукти для інших галузей і взаємодіє з ними. Ця промисловість має складну структуру виробничих фондів, яка включає велику кількість устаткування, споруд, лабораторій та інших об'єктів. Витрати на виробництво в хімічній промисловості складаються з великої кількості складових, таких як сировина, енергія, транспортні витрати, оплата праці, наукові дослідження і розробки тощо. Ці особливості впливають на функціонування і розвиток хімічної промисловості, а також на методи оцінки її міжнародної конкурентоспроможності.

Інноваційний профіль світового ринку хімічної продукції: екологія та ресурсозбереження; продовольство і здоров'я; «зелена хімія» – процес глобального об'єднання зусиль державних, наукових та промислових організацій з метою розробки та впровадження проривних технологій, які створюють умови для економічного та екологічного контролю хімічного виробництва на початкових стадіях наукової розробки і винаходів, що дозволяє уникнути стадії знищення та переробки шкідливих побічних продуктів.

Враховуючи, що хімічна галузь має складну диверсифіковану структуру (підгалузі відрізняються за видом і глибиною переробки сировини, застосовуваною технологією, призначенням виробленої продукції), що робить її нестабільною в контексті глобального розвитку, розроблено авторську класифікацію компонентів ринку хімічної продукції (рис. 2.1).

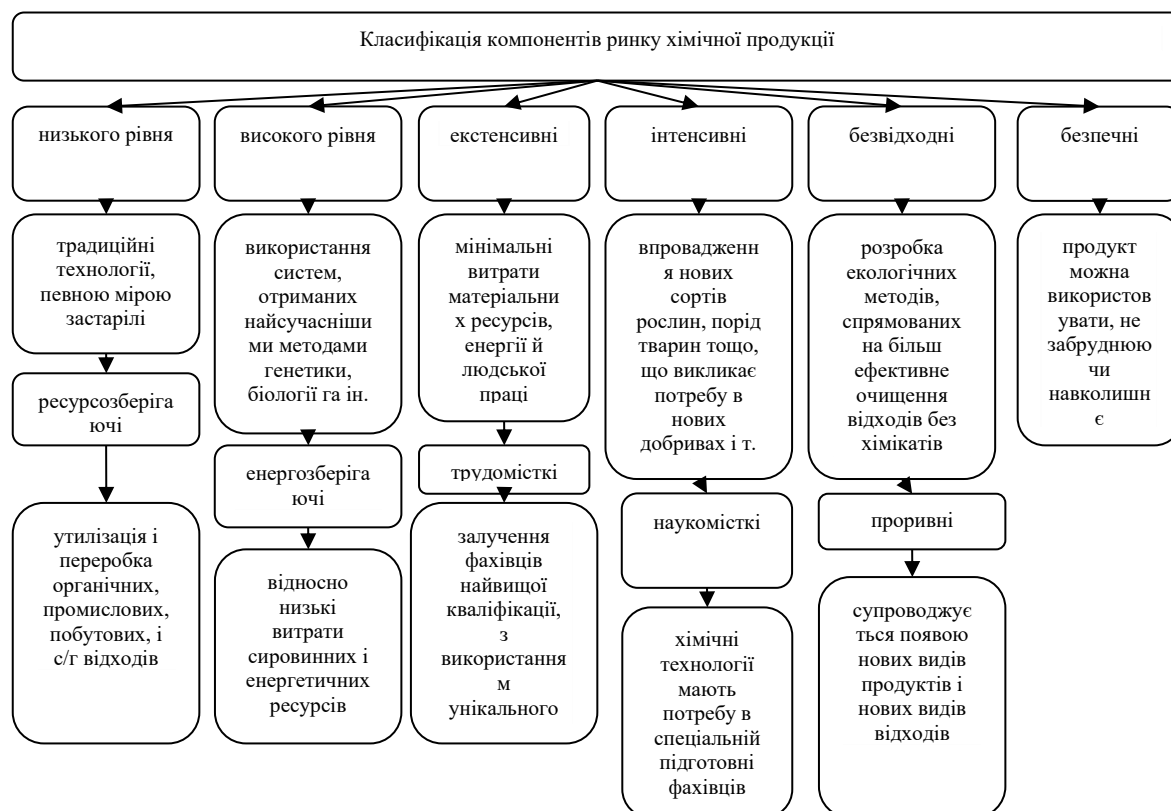

Рисунок 2.1 – Класифікація компонентів ринку хімічної продукції

Джерело: [11, с. 9]

Основною класифікаційною ознакою хімічної промисловості є рівень переробки продукції, який визначається рівнем додаткової обробки сировини та виробництвом готової продукції. На основі цієї ознаки виділяють два сектори [11, с. 9]:

1) Сектор основної хімії (також відомий як сирохімічний сектор). Цей сектор займається виробництвом хімічних речовин, основних хімічних продуктів і проміжних продуктів, які використовуються в інших галузях промисловості. Виробництво в цьому секторі зазвичай пов'язане з основними хімічними процесами, такими як синтез, окиснення, нейтралізація та інші.

2) Сектор перероблення (також відомий як кінцевий хімічний сектор). Цей сектор займається подальшою обробкою хімічних продуктів, отриманих у секторі основної хімії, для отримання кінцевих продуктів або готової продукції. В цьому секторі можуть використовуватися такі процеси, як полімеризація, конденсація, кристалізація, розчинення та інші [11, с. 9].

Співвідношення між цими двома секторами в хімічній промисловості відображає структурний стан галузі та рівень конкурентоспроможності продукції. Наприклад, високий обсяг виробництва в секторі перероблення може свідчити про розвиненість галузі та додаткову вартість, створену за рахунок обробки хімічних продуктів. У той же час, баланс між секторами може впливати на сировинну базу, інновації, ризики та інші аспекти хімічної промисловості.

Хімічна промисловість є важливим сегментом світової економіки. Ця галузь грає важливу роль у виробництві різноманітних хімічних речовин, матеріалів і продуктів, які використовуються в різних сферах життя, включаючи фармацевтику, сільське господарство, автомобільну промисловість, будівництво, електроніку та інші.

За оцінками, світове виробництво хімічної продукції продовжує зростати. Це пов'язано з розвитком нових технологій, зростанням попиту на хімічні речовини та продукти, а також збільшенням інвестицій у цей сектор. Виробництво хімічної продукції має значний вплив на розвиток інших галузей, сприяє створенню нових робочих місць і сприяє росту економіки в цілому.

Вивчення зарубіжного досвіду у галузі хімічної промисловості може бути корисним для вдосконалення вітчизняних підходів та впровадження кращих практик. Аналіз роботи провідних світових виробників, використання новітніх технологій та впровадження інноваційних рішень можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств хімічної промисловості на світовому ринку.

Розрахована на основі даних про динаміку обсягів виробництва хімічних продуктів за регіонами і країнами світу структура ключових продуцентів подана на рис. 2.2.

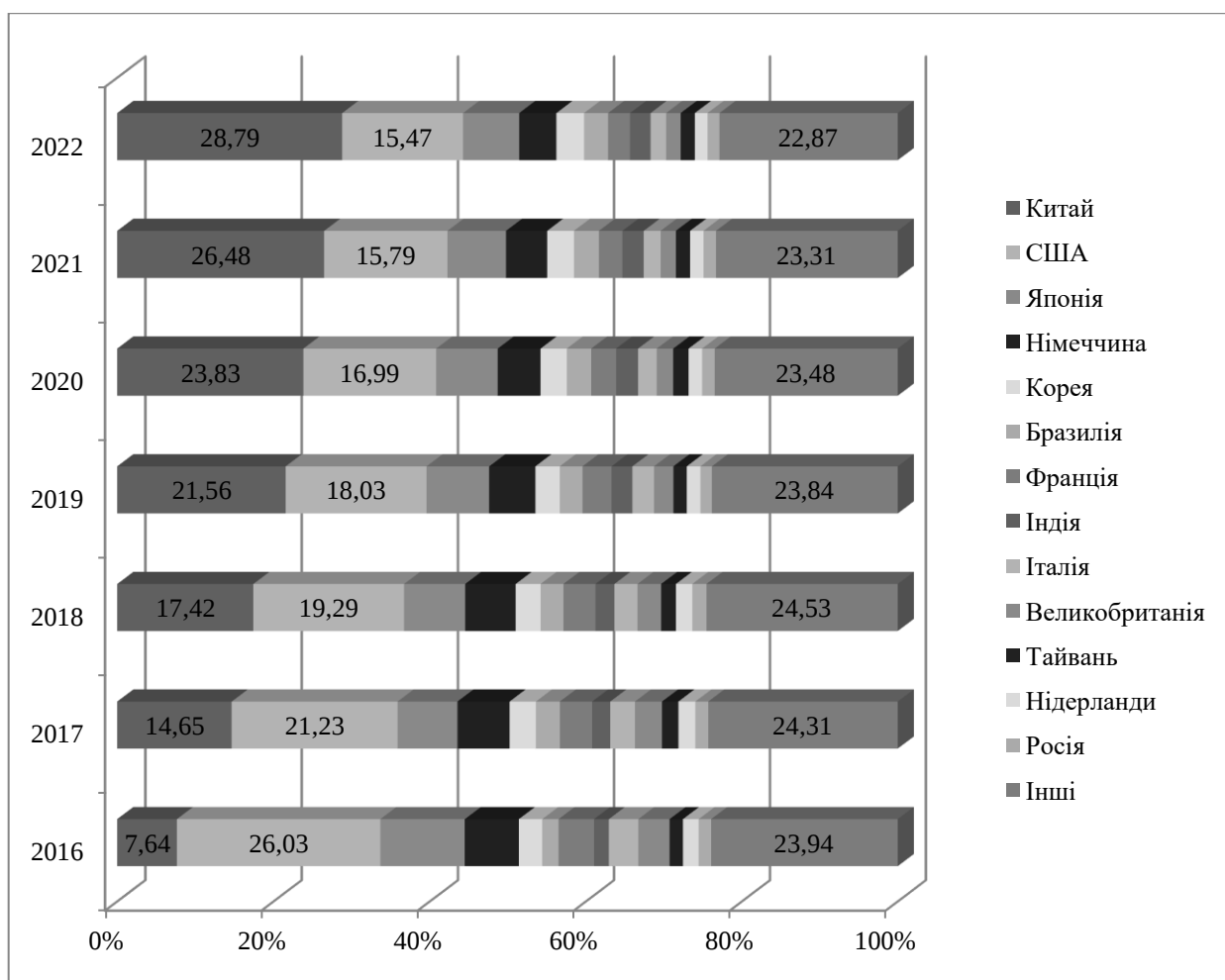

Рисунок 2.2 – Структура світового виробництва хімічної продукції за ключовими країнами-продуцентами, %

Джерело: [52]

Варто відзначити, що хімічна промисловість США стала свідком потужного відновлення з початку 2021 року, коли зростав попит на основних кінцевих ринках, таких як будівництво, охорона здоров'я та безпека. Частково це було зумовлено відновленням ВВП США, який, імовірно, зросте на 6,0%–6,5% протягом 2021 року після зниження на 3,5% у 2020 році. У першій половині 2021 року галузь зазнала збою в ланцюжку поставок, спричиненого екстремальними погодними явищами, коли Значні хімічні потужності уздовж узбережжя Мексиканської затоки США простоїли. З послабленням проблем із ланцюгом постачання незадіяні потужності мають відновитися й підтримувати накопичення запасів. Насправді, продажі деяких хімічних речовин у третій кварталі 2021 року вже досягли

передпандемічного рівня в порівнянні з минулим роком [56]. 2022 рік може ознаменуватись повним відновленням хімічної промисловості США після пандемії. Оскільки галузь наближається до 2022 року, високий попит як на товарні, так і на спеціальні хімічні речовини повинен підтримувати стабільність цін протягом року. Галузь також має відчувати збільшення капітальних витрат, оскільки провідні гравці галузі зосереджуються на нарощуванні потенціалу та виході на зростаючі кінцеві ринки як органічними, так і неорганічними шляхами. Проте галузь може зіткнутися з тиском маржі на тлі інфляції вартості сировини, яка, ймовірно, залишатиметься високою протягом першої половини 2022 року. Крім того, маржа галузі може зазнати підвищеного тиску до кінця 2022 року, оскільки відкладений попит почне розряджатися. Ключовою думкою багатьох лідерів хімічної промисловості у 2022 році буде повернення працівників на роботу. У той час як галузь швидко запровадила необхідні стандарти безпеки, трансформований ландшафт талантів, ймовірно, вимагає від хімічних компаній подальшої адаптації. Зміна демографічних показників і вимог до навичок повинна привернути до хімічних компаній більш різноманітну робочу силу, ніж будь-коли раніше.

Однією з найважливіших сфер уваги більшості хімічних компаній США у 2022 році, ймовірно, буде стійкість і декарбонізація. Очікується, що багато хімічних компаній збільшать інвестиції в науково-дослідні розробки (НДДКР) і використають прогрес у технологіях декарбонізації та переробки, щоб знизити вуглецевий слід своїх клієнтів і своїх клієнтів, а також зменшити кількість пластикових відходів. У 2022 році більше галузевих гравців мають створювати цілі та плани щодо скорочення викидів і монетизації відходів [56].

Хімічна промисловість США готова до значного відновлення у 2022 році, коли економіка знову відкриється та обмеження будуть скасовані, що має збільшити рівень використання заводів, які сильно постраждали від пандемії. Очікується, що промислове виробництво в Сполучених Штатах зросте на 5,5% протягом 2021 року та на 4,3% протягом 2022 року. 4 Очікується, що обсяги хімічної промисловості США зростуть приблизно на 1,5% у 2021 році та на 3,0% у

2022 році, тоді як поставки, ймовірно, зростуть на 8,0% у 2022 році. 2021 та 2022 роках після падіння на 13,5% у 2020 році [56].

З наближенням 2022 року слід спостерігати за різними кінцевими ринками. Будівництво: потужність будівельної галузі стала ключовим фактором зростання продажів хімікатів; Очікується, що у 2021 році кількість нових будівель у Сполучених Штатах досягне 1,6 мільйона, 6 оскільки організації в різних галузях перейшли на роботу з дому, що призвело до збільшення інвестицій споживачів у будинки як засіб для інвестування своїх дискреційних доходів. Очікується, що ця тенденція збережеться, і очікується, що в 2022 році кількість нових будівель житла залишиться стабільною на рівні понад 1,5 мільйона. Низькі базові відсоткові ставки та нормалізація цін на пиломатеріали повинні підтримувати будівництво нових будівель. Висока будівельна активність, ймовірно, підтримуватиме високий попит на хімічні продукти, такі як полівінілхлорид і метанол. Наприклад, у період із січня по липень 2021 року виробники метанолу спостерігали зростання контрактних цін приблизно на 2%. Крім того, нещодавно ухвалений Закон про інвестиції в інфраструктуру та робочі місця з інвестиціями в охорону здоров'я, громадську безпеку та іншу громадську інфраструктуру, а також збільшення промислових витрат, віщує попит на хімічну продукцію в сегменті нежитлового будівництва [56].

Автомобільна промисловість: відновлення автомобільної промисловості є ще одним рушієм зростання, оскільки очікується, що продажі автомобілів перевищать 17 мільйонів у 2021 та 2022 роках, незважаючи на обмеження виробництва, спричинені дефіцитом основних вихідних матеріалів, таких як напівпровідникові мікросхеми. Зростання в автомобільному секторі має сприяти зростанню попиту на основні хімічні речовини та високоякісні пластики у 2022 році. Наша оцінка квартальних показників основних хімічних компаній показала, що поставки в автомобільну промисловість зафіксували значне зростання продажів протягом перших двох кварталів 2021 року, і ця тенденція ймовірно, триватиме й у 2022 році, завдяки значному відновленню продажів автомобілів у всьому світі [56].

Охорона здоров'я та безпека: оскільки загроза коронавірусу все ще існує на основі різних варіантів, попит на засоби індивідуального захисту, такі як маски, халати та рукавички, має залишатися високим, що стимулює продажі етилену та пропілену. Галузь все ще може спрямувати частину своїх виробничих потужностей на продукти та матеріали, необхідні для боротьби з пандемією, такі як ізопропіловий спирт і етанол. Гравці галузі, швидше за все, забезпечать потужні постачання хімікатів, необхідних для виробництва антибактеріальних серветок, дезінфікуючих засобів і поверхнево-активних речовин для мила та засобів для дезінфекції рук. Також очікується, що експорт хімічних речовин із США значно зросте, оскільки великі економіки знову відкриваються, а попит на імпорт в економіках-партнерах покращиться, особливо в зв'язку з поверненням торгівлі між Сполученими Штатами та Китаєм у звичний режим. Очікується, що швидке відновлення в автомобільному секторі Китаю збереже високий рівень імпорту хімікатів у 2022 році. Очікується, що після зниження на 7,6% у 2020 році експорт хімікатів зросте на 5,5%–6,0% у 2021 році та досягне рівня до COVID-19. кінець 2022 року [56].

Одним із ризиків цього сильного відновлення є інфляція. Наприклад, спотові ціни на сиру нафту марки Brent значно відновилися й у вересні 2021 року залишалися в середньому на рівні 74 дол. з якими зіткнуться відповідні компанії у 2022 році. Показники інфляції за вересень 2021 року є додатковим доказом того, що пропозиції сировини та робочої сили не встигають за зростанням попиту. Центральні банки в Сполучених Штатах і Європі очікують, що вузькі місця з пропозицією та інфляція зменшаться у 2022 році, коли глобальне відновлення знайде міцнішу основу та програми державної підтримки будуть розгорнуті [56].

Хімічні компанії вступають у 2022 рік після подолання складних ринкових умов у 2020 та 2021 роках, а COVID-19 додав нестабільності в і без того нестабільне десятиліття. Пандемія призвела до різного попиту на пластмаси та спеціальні матеріали, перевіряючи стійкість портфелів активів компаній. Зрушення у витратах на хімічну продукцію частково відображають нестабільність цін на сировинні товари, але більше зумовлені довгостроковими тенденціями, включаючи

розширення нафтохімічної промисловості на узбережжі Мексиканської затоки США та нарощування виробничих потужностей хімічної промисловості в Азії. У 2022 році, ймовірно, спостерігатиметься подібна волатильність цін і попиту, і хімічному сектору доведеться адаптуватися, особливо з прискоренням енергетичного переходу. Компанії повинні сьогодні вирішити, як найкраще позиціонувати себе для зростання, незважаючи на триваючу нестабільність і невизначеність [56].

Хімічні компанії, ймовірно, зосередяться на репозиціонуванні своїх портфелів активів і збалансуванні компромісів між різними стратегічними варіантами з критичними міркуваннями, такими як масштаб, обсяг продукції та можливості зростання. Щоб забезпечити швидше зростання та покращити фінансові показники, компаніям слід розглянути можливість подальшого вдосконалення своїх портфелів продуктів і послуг, оцінюючи кілька напрямків:

Інвестування в можливості з вищою доданою вартістю. Компанії повинні вивчити не лише відчуження непрофільних активів, а й інвестування в можливості з більшою доданою вартістю. Це означає детальне вивчення ключових кінцевих ринків і продуктів, де технічне та ринкове ноу-хау можна поєднати з економією на масштабі для підвищення маржі. Згідно з нещодавнім опитуванням Deloitte, 45% респондентів хімічної промисловості очікується, що кінцевий ринок електроніки зазнає найшвидшого зростання в Сполучених Штатах протягом 2022 року [56].

Передбачення споживчих переваг. Технологічний прогрес і споживчі вподобання можуть вплинути на те, як хімічні компанії оцінять потенційні можливості вищої доданої вартості та як вони, ймовірно, інвестуватимуть у них, щоб трансформувати свої портфелі в довгостроковій перспективі. Ті, хто може збалансувати свої інвестиції, орієнтовані на майбутнє, з наявними активами, орієнтованими на ядро, можуть мати кращі можливості для вирішення будь-яких потенційних проблем. З цією метою компанії повинні визначити, як комерціалізувати нові можливості, такі як безвідходні технології, одночасно оптимізуючи свій існуючий, більш традиційний портфель активів. Зокрема,

компанії повинні позиціонувати свій існуючий портфель відповідно до кінцевих ринків, що розвиваються швидше.

Відчуження непрофільних активів. Деякі хімічні компанії можуть скоротити інвестиції в традиційні продукти та послуги, щоб вивільнити капітал для більш орієнтованих на майбутнє проектів у 2022 році. Деякі компанії переміщують інвестиції з газу на рідини та проекти з переробки на розробку диференційованих застосувань ефективних хімікатів. Багато інших компаній, ймовірно, зіткнуться з подібними рішеннями в найближчому майбутньому, хоча діапазон можливостей буде продовжувати змінюватися в міру розвитку технологій і ринків [56].

Отже, протягом останніх двох років фінансові показники галузі мали постійне зниження рентабельності капіталу. Щоб подолати потенційні труднощі, компаніям слід визначити, як вони можуть зміцнити свої портфелі за допомогою злиттів і поглинань (M&A) і органічних інвестицій, балансуючи між масштабом, сферою діяльності та зростанням. Оскільки компанії трансформують свої портфелі активів, вони повинні зміцнювати свої існуючі продукти та послуги, одночасно виходячи на нові сфери, чи то нові регіони, кінцеві ринки чи технології. Компанії, які краще використовують своє існуюче конкурентне позиціонування, а також можливості для впровадження інновацій, зможуть стійко розвиватися до 2022 року, незважаючи на нестабільність і невизначеність.

2.2. Формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості

Хімічна промисловість є однією з провідних галузей світової промисловості, яка має широку номенклатуру продукції, затребуваної іншими галузями народного господарства, у тому числі й виробництвами хімічної продукції, а також споживчим ринком. Розмаїття конкурентних умов виробництва та реалізації хімічної продукції викликає необхідність формування науково-методичної бази щодо оцінювання конкурентоспроможності кожної групи продукції підприємств хімічної промисловості.

Ресурсне забезпечення вітчизняних підприємств хімічної промисловості є важливим фактором для їх міжнародної конкурентоспроможності. Основними ресурсами, які можуть впливати на конкурентоспроможність підприємств хімічної промисловості, є:

- Сировина. Доступ до якісної та вартісно-ефективної сировини є критичним для хімічної промисловості. Це можуть бути різні хімічні речовини, мінерали, нафта та газ. Важливо мати стабільне постачання сировини із внутрішніх джерел або забезпечити її імпорт.

- Енергія. Хімічна промисловість потребує значної кількості енергії для процесів виробництва. Ефективність та вартість енергозабезпечення можуть впливати на конкурентоспроможність підприємств. Важливо мати доступ до надійних та вартісно-ефективних джерел енергії, таких як вугілля, природний газ, електроенергія, а також розвивати енергоефективність.

- Людські ресурси. Кваліфікована робоча сила є важливим ресурсом для хімічної промисловості. Важливо мати доступ до висококваліфікованих працівників з хімічною освітою та досвідом роботи в галузі. Розвиток системи освіти та навчання, забезпечення стабільності ринку праці та підтримка інноваційного потенціалу є важливими аспектами ресурсного забезпечення.

- Технології та інфраструктура. Розробка та застосування сучасних технологій є важливим фактором для конкурентоспроможності підприємств. Наявність інфраструктури, такої як лабораторії, дослідні центри, транспортні мережі та логістичні системи, також є важливими для підтримки хімічної промисловості.

- Інновації та дослідження. Здатність до інновацій та проведення досліджень і розробок є ключовим для забезпечення конкурентоспроможності. Важливо мати механізми підтримки інноваційних проєктів, співпрацю з академічними і дослідницькими установами, а також доступ до фінансування для розвитку нових продуктів та технологій.

Вищенаведені аспекти ресурсного забезпечення впливають на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств хімічної промисловості і

можуть вимагати уваги та стратегічного планування для досягнення успіху на міжнародному ринку.

У 2022 році хімічна промисловість, ймовірно, більше зосередиться на стратегіях декарбонізації через підвищену увагу зацікавлених сторін, зміни в законодавстві та технологічні інновації. Хімічна промисловість відповідає своїми зобов'язаннями щодо декарбонізації, переробки та відновлення ресурсів. Наприклад, у рамках Зеленої угоди Європейського Союзу європейська хімічна промисловість взяла на себе зобов'язання досягти вуглецевої нейтральності до 2050 року в рамках свого внеску в досягнення кліматичної резолюції COP21. Оскільки глобальна енергетична галузь продовжує переходити від викопного палива до відновлюваних джерел енергії, а «Зелена угода» набирає обертів, очікується, що цей імпульс збережеться до 2022 року. Зокрема, гравці галузі можуть продемонструвати підвищену увагу до нових та інноваційних технологій, таких як уловлювання вуглецю та використання (CCU), для якого урядові пропозиції, що очікують на розгляд, могли б виділити додаткове фінансування та зосередити увагу. Крім того, компанії продовжують працювати над електрифікацією установок парового крекінгу, передовою та хімічною переробкою, зеленим воднем, а також уловлюванням і зберіганням вуглецю (CCS) [56].

У нещодавньому опитуванні Deloitte 90% респондентів хімічної промисловості сказали, що вони зосередяться на покращенні ресурсо- та енергоефективності у виробництві хімічних речовин і матеріалів, щоб стимулювати декарбонізацію та сталість у 2022 році. Ці розробки, ймовірно, допоможуть вирощувати відновлювані джерела енергії, покращувати енергоефективність, зменшувати викиди, а також створювати нові ринки для вуглецю та інших побічних продуктів у рамках дедалі більш замкнутої економіки. Як результат, це може сприяти співпраці, яка породжує нові бізнес-моделі та сприяє просуванню енергетичного переходу. Наприклад, широкомасштабні проекти перетворення відходів на паливо, які часто здійснюються в партнерстві з іншими учасниками ланцюжка створення вартості, також стають звичним явищем.

Хоча викиди вуглецю в хімічній промисловості важко скоротити через залежність від технологічного тепла, прогрес у декарбонізації хімічного виробництва може мати серйозний вплив у всьому світі. Переваги декарбонізації хімічних компаній можуть поширюватися за межі самої галузі, оскільки хімія є будівельними блоками для багатьох ланцюжків створення вартості. Враховуючи взаємозв'язок хімічних речовин з різними кінцевими ринками та ланцюжками створення вартості, вирішення цієї складності, ймовірно, вимагатиме від галузі чіткої дорожньої карти. Однак шляхи до декарбонізації, такі як збільшення електрифікації, широкомасштабне використання відновлюваної енергії та активізація заходів з енергоефективності, створюють певні унікальні виклики. Хоча багато хімічних компаній публічно заявили про свій намір стати вуглецево-нейтральними до 2050 року, проблема полягає в найближчому майбутньому. Часто компаніям може знадобитися більше ясності щодо суттєвих впливів, які їхні заявлені цілі матимуть на їхні операції, ринки та оцінку бізнесу [56].

Інша проблема полягає в тому, чи може попит на багато звичайних пластмас і хімікатів зменшитися, оскільки громадськість стане більш освіченою щодо впливу кінцевих продуктів на навколишнє середовище та готова прийняти екологічно чисті заміники. Як і в 2021 році, ринок може показати, що люди готові переходити на більш екологічні заміники, навіть якщо вони коштують трохи дорожче або функціонують менш ефективно [56].

Формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості є важливим процесом, який дозволяє визначити унікальні конкурентні переваги підприємства і встановити його позицію на ринку. Конкурентний профіль підприємства хімічної промисловості включає оцінку його потенціалу, сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, а також аналіз конкурентного середовища і стратегічних факторів успіху. Важливо зауважити, що формування конкурентного профілю є постійним процесом, оскільки ринкові умови та конкурентне середовище постійно змінюються. Підприємство повинне здійснювати моніторинг і аналіз своєї конкурентоспроможності, а також адаптувати свої стратегії до змін в галузі і ринкових умовах.

Варто відзначити, що в Україні індекс товарного виробництва у хімічній промисловості та виробництві гумових та пластмасових виробів значно знизився протягом січня-червня 2022 року. У виробництві хімічних речовин та хімічної продукції, індекс склав 34%, що є значним зниженням порівняно з аналогічним періодом 2021 року [57]. У виробництві гумових та пластмасових виробів, індекс становив 44%, також відзначається помітне зниження. Ці дані свідчать про складну ситуацію в хімічній промисловості та виробництві гумових та пластмасових виробів в Україні. Чинники, що призвели до зниження індексу, можуть включати економічні чи фінансові труднощі, зміни на ринку, проблеми з сировиною або технологічними процесами, що вказує на потребу в ретельному аналізі причин падіння виробництва та прийнятті відповідних заходів для відновлення і підвищення конкурентоспроможності в цих галузях промисловості.

Основні проблеми, які впливають на хімічну галузь, включають [57]:

- Низький рівень завантаження виробничих потужностей. Це означає, що багато підприємств працюють з недостатнім використанням своїх потенційних можливостей, що призводить до збільшення собівартості продукції та зниження ефективності.
- Розірвання ланцюгів виробництва, постачання та збуту. Це може бути наслідком конфліктів, військових дій або техногенних аварій, що переривають нормальні процеси виробництва та постачання продукції на ринок.
- Зміна структури виробництва. Значне скорочення частки продукції основної хімії, первинних пластмас, мінеральних добрив, виробів із пластмас та ЛФМ свідчить про зміни в ринкових умовах та споживацьких тенденціях.
- Економічні труднощі. Виробничі витрати та собівартість продукції зростають через ріст цін на сировину та енергію, що може впливати на прибутковість підприємств.
- Логістичні проблеми. Блокування портів, пошкодження транспортної інфраструктури та інші логістичні перешкоди ускладнюють постачання сировини та доставку готової продукції до споживачів [57].

Вищенаведені фактори вимагають комплексного підходу та прийняття заходів для вирішення проблем у хімічній промисловості, включаючи підтримку виробництва, відновлення ланцюгів постачання, залучення інвестицій, розвиток інновацій та поліпшення логістичної інфраструктури.

В Україні обсяги реалізації хімічної продукції зросли в січні 2022 року порівняно з січнем 2021 року. Проте, цей зріст пов'язаний зі збільшенням цін на внутрішньому ринку, а не з фактичним збільшенням обсягів реалізації. Індекс цін на внутрішньому ринку зріс до 145,3%. Дані за лютий-квітень 2022 року не були оприлюднені Держстатом України, але за оцінками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», обсяги реалізації хімічної продукції зменшилися порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Оцінки ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» також показують зменшення обсягів реалізації хімічної продукції у квітні 2022 року порівняно з квітнем 2021 року. Цей спад відбувся через зменшення товарного експорту та внутрішнього платоспроможного попиту [57].

Загальні обсяги реалізації хімічної продукції за січень-червень 2022 року зазначені як близько 49 млрд. грн. (у порівнянні з 77,6 млрд. грн. за січень-червень 2021 року). Обсяги виробництва хімічних речовин та хімічної продукції складали близько 29 млрд. грн., а гумових та пластмасових виробів – 20 млрд. грн. Ці дані вказують на загальне зменшення обсягів реалізації хімічної продукції у фізичному вимірі, але це головним чином пов'язано зі зростанням цін на внутрішньому ринку та інфляційним тиском. Обсяги реалізації у доларовому еквіваленті зменшилися на 42%, переважно через ціновий ріст. Низький попит на продукцію, розрив логістичних зв'язків та ланцюжків перероблення, а також ускладнення експорту – основні причини, які сприяють недостатньому функціонуванню підприємств. Окрім цього, перебування підприємств у зоні військових ризиків та руйнування виробничих потужностей також мають серйозний вплив на сектор неорганічної хімії. Ці фактори обмежують можливості підприємств з відновлення та нормального функціонування. Проте, згідно з вашими словами, деякі унікальні виробництва продукції неорганічної хімії все ще працюють стабільно, що може бути позитивною ознакою [57].

У зв'язку з цим, необхідно прийняти заходи для підтримки та розвитку сектора неорганічної хімії, зокрема шляхом створення сприятливих умов для підприємств, відновлення логістичних зв'язків та пошуку нових ринків збуту. Також, важливо вирішити проблеми, пов'язані з військовими чинниками та відновленням зруйнованих виробничих потужностей для забезпечення стійкого функціонування сектора.

Українська хімічна промисловість має великий потенціал розвитку і відіграє важливу роль в економіці країни. Вона становить до 6-7% в структурі промислового виробництва, до 10-12% в структурі переробної промисловості, до 15-17% в структурі внутрішнього товарного ринку та до 50-55% в експорті. В Україні функціонує близько 6500 підприємств у хімічній галузі.

Хімічна галузь є однією з найбільш секторально-диверсифікованих галузей промисловості з близько 40 основними підгалуззями і понад 10 тисячами видів хімічної продукції. Хімічна продукція споживається в різних галузях економіки. За даними на 2021 рік, структура міжгалузевого споживання хімічної продукції включає: сільське господарство – 24%, харчова промисловість – 13%, деревообробна, паперова та меблева промисловість – 9%, будівництво – 6%, фармація та медицина – 7%, металургія та металообробка – 5%, торгівля – 7%, внутрішнє галузеве споживання – 22% [57].

На початок 2022 року хімічна промисловість України вже не може бути віднесена до сировинних галузей, оскільки кінцева товарна продукція становить 65% виробництва, високотехнологічна напівсировина – 15%, а хімічна сировина – близько 20%. Більшість хімічних виробництв і загалом хімічна галузь в Україні є високотехнологічними з великим потенціалом імпортозаміщення. Вони можуть розширювати продуктові ланцюги з високим рівнем добавленої вартості та переходити на вищі технологічні рішення [57].

Хімічна галузь відноситься до галузей з високим рівнем безпекових та екологічних ризиків. Однак, ці ризики зменшуються у більшості сегментів галузі з прогресом у технологічному переробленні продукції. Розвиток більш ефективних

та екологічно безпечних технологій допомагає знизити негативний вплив на довкілля та ризики для працівників.

Конкурентоспроможність підприємств хімічної промисловості залежить від різних факторів. Ось деякі з них:

- Технологічний рівень. Високий рівень технологічного оснащення та використання сучасних методів виробництва дозволяє підприємствам бути ефективними та продуктивними. Інвестиції у дослідження і розвиток, впровадження новітніх технологій та інновацій є ключовими для підвищення конкурентоспроможності.

- Якість продукції. Висока якість та відповідність міжнародним стандартам є важливим фактором конкурентоспроможності. Підприємства повинні забезпечувати стабільну якість своїх хімічних продуктів та вдосконалювати їх відповідно до потреб ринку.

- Інноваційність. Здатність до інновацій та розробка нових продуктів або процесів є важливим чинником конкурентоспроможності. Підприємства повинні бути гнучкими та адаптивними до змін на ринку, швидко реагувати на нові вимоги та технологічні відкриття.

- Вартість виробництва. Ефективне управління виробничими процесами, оптимізація витрат, раціональне використання ресурсів та забезпечення конкурентних цін на продукцію допомагають підприємствам бути конкурентоспроможними на ринку.

- Доступ до ринків та логістична інфраструктура. Зручний доступ до ринків збуту, наявність розвинутої транспортної інфраструктури та логістичних послуг сприяють підприємствам залучати клієнтів і доставляти свою продукцію вчасно та ефективно.

- Людський капітал. Наявність кваліфікованих та досвідчених працівників є важливим фактором конкурентоспроможності. Компетентність працівників, їхні знання та навички в галузі хімічної промисловості впливають на якість та ефективність виробництва.

– Інфраструктура та підтримка держави. Наявність розвинутої інфраструктури, доступ до сировини та енергетичних ресурсів, а також підтримка держави через фінансові інструменти, стимули та законодавчі заходи сприяють підприємствам хімічної промисловості.

Вищенаведені фактори взаємодіють між собою і впливають на конкурентоспроможність підприємств хімічної промисловості. Для успішного розвитку галузі важливо враховувати ці чинники та приділяти їм достатню увагу.

Підприємства хімічної промисловості, які володіють глибокими знаннями та експертизою в області хімії, мають значну конкурентну перевагу. Вони можуть розробляти та виробляти складні хімічні продукти, впроваджувати нові технології та інновації, що дозволяє їм вигравати на ринку. Підприємства, які мають широкий асортимент хімічних продуктів, можуть задовольняти потреби різних секторів промисловості та ринків. Це дозволяє їм мати різноманітних клієнтів і займати сильні позиції на ринку.

Деякі підприємства можуть мати інтегровану ланцюжок виробництва, що охоплює виробництво сировини, проміжних продуктів та кінцевої продукції. Це дозволяє їм контролювати якість, вартість та постачання ресурсів, що приносить їм конкурентну перевагу. Підприємства, які активно інвестують у дослідження та розробку нових хімічних продуктів і технологій, можуть виступати інноваторами на ринку. Інновації можуть включати нові формули, процеси виробництва, екологічні рішення, які привертають увагу клієнтів та створюють перевагу перед конкурентами.

Загалом, успішні підприємства хімічної промисловості часто поєднують декілька конкурентних переваг, що допомагають їм зберігати лідерські позиції на ринку та розвиватися.

SWOT-аналіз є потужним інструментом для оцінки сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, які впливають на підприємства в хімічній промисловості при формуванні конкурентних профілів. SWOT-аналіз формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості представлений в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – SWOT-аналіз формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Технологічне переваги: підприємства хімічної промисловості можуть мати сильну технологічну базу, що дозволяє їм розробляти та виробляти інноваційні хімічні продукти. Висока якість продукції: підприємства можуть бути відомі своєю високою якістю хімічних продуктів, що дозволяє їм займати важливі позиції на ринку. Інтегрованість: деякі підприємства можуть мати вертикальну та горизонтальну інтеграцію, що дозволяє забезпечити контроль над постачанням сировини, виробництвом та дистрибуцією продукції. Економія масштабу: хімічна промисловість вимагає значних інвестицій у виробництво, і підприємства з великим масштабом можуть отримувати економічні переваги завдяки зниженню витрат на одиницю продукції.	Залежність від сировини: багато підприємств хімічної промисловості залежать від постачання сировини, яке може бути непостійним або залежним від зовнішніх постачальників. Високі витрати на дослідження та розробку: розробка нових хімічних продуктів і технологій може бути вкрай дорогим процесом, що може створювати фінансові обмеження для деяких підприємств. Екологічні виклики: хімічна промисловість може бути пов'язана зі значними екологічними викликами, такими як забруднення довкілля та емісії шкідливих речовин, що може призвести до обмеження діяльності підприємств. Сезонність попиту: деякі хімічні продукти можуть мати сезонний попит, що може впливати на стабільність доходів підприємств.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростання попиту на екологічно чисті продукти: зростає свідомість щодо екологічних проблем створює можливості для розвитку хімічних продуктів, які є більш екологічно безпечними та сталою альтернативою. Розвиток нових ринків: поширення хімічної промисловості в нових регіонах або країнах може відкривати нові ринки збуту для підприємств. Технологічні інновації: постійний розвиток нових технологій і матеріалів може створювати можливості для впровадження нових продуктів та процесів виробництва. Використання відновлюваних джерел енергії: перехід до використання відновлюваних джерел енергії може знизити залежність від традиційних джерел, знизити вартість виробництва та поліпшити екологічну стійкість.	Конкуренція: хімічна промисловість є конкурентною галуззю, і підприємства можуть зазнавати загроз від інших конкурентів, які пропонують схожі продукти або інноваційні рішення. Регулятивні обмеження: строгі нормативні вимоги та обмеження, що стосуються виробництва, транспорту та використання хімічних речовин, можуть вплинути на діяльність підприємств. Геополітичні фактори: політична нестабільність, війна або торговельні конфлікти можуть впливати на постачання сировини або налагодження міжнародних бізнес-відносин. Зміни в споживацьких тенденціях: зміни в споживацьких пристрастях та попиті на ринку можуть впливати на популярність деяких хімічних продуктів та вимоги споживачів до стандартів якості та безпеки.

Джерело: згруповано автором

Таким чином, хоча хімічна галузь несе певні ризики, прогрес у технологічному розвитку та забезпечення дотримання високих стандартів дозволяє зменшувати ці ризики і сприяє сталому й безпечному розвитку галузі. Сучасні хімічні підприємства вдосконалюють свої процеси, впроваджуючи

високотехнологічні системи контролю, моніторингу та управління, що дозволяє знизити ймовірність аварійних ситуацій та витоків шкідливих речовин. Технології очищення та знезараження води та повітря також стають більш ефективними, сприяючи зменшенню негативного впливу хімічної галузі на довкілля. Крім того, впровадження строгих нормативів та стандартів щодо безпеки та екологічних вимог допомагає забезпечити високий рівень охорони праці та збереження навколишнього середовища. Регулювання та наглядові органи виконують важливу роль у забезпеченні дотримання цих вимог.

2.3. Оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості (на прикладі ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»)

Оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості вимагає аналізу різних аспектів, включаючи ресурси сировини, енергії, фінансові ресурси, кадри та інфраструктуру. З метою проведення оцінки ресурсного забезпечення конкурентоспроможності нами було обрано три підприємства, які належать до хімічної промисловості України: ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ» та ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС».

ПрАТ «АЗОТ» – це підприємство хімічної промисловості, яке спеціалізується на виробництві хімічних речовин, зокрема азотних добрив та інших хімічних продуктів. Юридична адреса: 18014, Черкаси, Україна, вул. Героїв Холодного Яру, 72. ПрАТ «АЗОТ» є одним з найбільших хімічних підприємств України і входить до групи OSTCHEM Group DF. Воно спеціалізується на виробництві широкого спектру хімічних продуктів, включаючи азотні добрива, аміак, селітру, карбамід, аміачну воду та інші [58].

Продукція підприємства є високоякісною та визнаною як в Україні, так і за кордоном. Її популярність сприяє високому попиту на ринках Європи, Південно-Східної Азії та Латинської Америки. ПрАТ «АЗОТ» активно розвиває міжнародні

зв'язки та забезпечує постачання високоякісних добрив у багато країн світу. Підприємство має близько 3,5 тисячі співробітників, які забезпечують ефективну виробничу діяльність. Вони працюють над підтримкою високого стандарту якості, впровадженням інноваційних технологій та дотриманням екологічних норм [58].

ПрАТ «АЗОТ» активно інвестує в інноваційні проекти, зокрема в покращення виробничих процесів та охорону навколишнього середовища. Заводські очисні споруди підприємства забезпечують біологічну очистку стічних вод і сприяють покращенню екологічної ситуації у регіоні. ПрАТ «АЗОТ» також активно займається соціальною відповідальністю. Воно розвиває соціальне партнерство з міською владою, підтримує проекти з покращення інфраструктури міста, інвестує в освіту та культуру, має підшефні школи та сприяє професійному розвитку молодих спеціалістів [58]. ПрАТ «АЗОТ» є надійним партнером, лідером на внутрішньому ринку, успішним експортером та інноваційною компанією з відповідальною соціальною політикою.

Для здійснення аналізу динаміки і структури майна підприємства та джерел його фінансування за допомогою групування було проведено аналіз балансу ПрАТ «АЗОТ» (табл. 2.2), використовуючи фінансову звітність цього підприємства (додаток А).

Таблиця 2.2 – Аналітичний баланс ПрАТ «АЗОТ» упродовж 2020-2022 рр.
(тис. грн)

Показники	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020 рр.	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Активи								
Необоротні активи	2930090	12,82	3075029	14,68	2937152	11,81	7062	0,24
Оборотні активи	19925328	87,18	17868654	85,32	21928352	88,19	2003024	10,05
- запаси	581450	2,54	686688	3,28	644846	2,59	63396	10,90
- дебіторська заборгованість	17439731	76,3	15277869	72,95	19378075	77,93	1938344	11,11
- грошові кошти	2575	0,01	2525	0,01	3859	0,02	1284	49,86
- інші оборотні активи	1901572	8,32	1901572	9,08	1901572	7,65	0	0,00
Всього активів	22855418	100	20943683	100	24865504	100	2010086	8,79

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Пасиви								
Власний капітал	-14262101	-62,4	-18305916	-87,41	-25730887	-103,48	-11468786	-80,41
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	1465681	6,41	1125466	5,37	1604935	6,45	139254	9,50
Поточні зобов'язання	35651838	155,99	38124133	182,03	48991456	197,03	13339618	37,42
- короткострокові кредити банків	834671	3,65	807076	3,85	1343174	5,4	508503	60,92
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	14179598	62,04	13679908	65,32	18339006	73,75	4159408	29,33
- кредиторська заборгованість	5638101	24,67	6217697	29,69	7938145	31,92	2300044	40,79
- інші поточні зобов'язання	14999468	65,63	17419452	83,17	21371131	85,95	6371663	42,48
Всього пасивів	22855418	100	20943683	100	24865504	100	2010086	8,79

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Так, протягом 2020-2022 рр. відбулося зростання валюти балансу на 2010086 тис. грн або на 8,79%. Слід відзначити, що збільшення валюти балансу було здійснено за рахунок зростання величини необоротних активів на 7062 тис. грн. Також, у 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання оборотних активів на 2003024 тис. грн або на 10,05%. Варто відзначити, що збільшення оборотних активів сталося у зв'язку із зростанням запасів на 63396 тис. грн або на 10,90%, дебіторської заборгованості на 1938344 тис. грн або на 11,11%. У складі активів найбільша частка припадає на оборотні активи (87,18% у 2020 р., 85,32% у 2021 р. та 88,19% у 2022 р.), що свідчить про значну частку мобільних активів у ПрАТ «АЗОТ».

Варто відзначити, що за 2020-2022 рр. відбулося зменшення власного капіталу в ПрАТ «АЗОТ» на 11468786 тис. грн або на 80,41%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося збільшення довгострокових зобов'язань на 139254 тис. грн або на 9,50% та поточних зобов'язань на 13339618 тис. грн або на 37,42%. Зростання величини поточних зобов'язань було спровоковано збільшенням короткострокових кредитів банків на 508503 тис. грн, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на 4159408 тис. грн, кредиторської заборгованості на 2300044 тис.

грн та інших поточних зобов'язань на 6371663 тис. грн. Протягом 2020 та 2022 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить залученому капіталу. За період, що аналізується, спостерігається значне погіршення структури загального капіталу підприємства.

Для оцінки особливостей формування прибутку доцільно провести горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 роки; основні показники звіту наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Горизонтальний аналіз основних статей Звіту про фінансові результати ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020	2021	2022	2022/2020 рр.	
				Тис. грн	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3387932	3597294	3087958	-299974	-8,85
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2856542	3306312	2978412	121870	4,27
Валовий прибуток	531390	290982	109546	-421844	-79,39
Інші операційні доходи	16692	734238	110853	94161	564,11
Адміністративні витрати	282798	285980	346613	63815	22,57
Витрати на збут	98295	99787	123907	25612	26,06
Інші операційні витрати	2434950	547868	7193474	4758524	195,43
Фінансові результати від операційної діяльності	-2267961	91585	-7443595	-5175634	228,21
Інші фінансові доходи	1748	84385	405103	403355	23075,23
Інші доходи	186	1735	2549	2363	1270,43
Фінансові витрати	527414	99708	565499	38085	7,22
Інші витрати	3341	2416	3988	647	19,37
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток	-2796782	75581	-7605430	-4808648	171,94
Податок на прибуток	398	801	44	-354	-88,94
Чистий прибуток (збиток)	-2796384	74780	-7605386	-4809002	-171,97
Елементи операційних витрат					
Матеріальні затрати	2344893	3329651	3425431	1080538	46,08
Витрати на оплату праці	626082	541251	521856	-104226	-16,65
Відрахування на соціальні заходи	130250	115925	111481	-18769	-14,41
Амортизація	131064	130469	131179	115	0,09
Інші операційні витрати	4116858	959155	7078892	2962034	71,95
Всього операційних витрат	7349147	5076451	11268839	3919692	53,34

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Так, варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. у фінансовій діяльності ПрАТ «АЗОТ» сталися такі зміни як: зменшення чистої виручки від реалізації продукції на 299974 тис. грн або на 8,85%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 121870 тис. грн або на 4,27%. У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зменшення валового прибутку в ПрАТ «АЗОТ» на 421844 тис. грн або на 79,39%, що сталося у зв'язку із зростанням собівартості реалізованої продукції. Протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо погіршення фінансового стану підприємства, що пов'язано зі збільшенням збитковою діяльністю ПрАТ «АЗОТ» (чистий збиток підприємства склав -7605386 тис. грн у 2022 р.).

Фінансова стійкість та наявність достатніх фінансових ресурсів є ключовими для забезпечення інвестицій в дослідження та розвиток, модернізацію виробництва та міжнародний розвиток. Оцінка фінансової ситуації підприємства, доступності кредитних ресурсів та можливості привернення інвестицій будуть важливими для оцінки його ресурсного забезпечення. Проведемо аналіз фінансового стану ПрАТ «АЗОТ», використовуючи дані Додатку А. У табл. 2.4 проаналізуємо показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.4 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «АЗОТ» за
2020-2022 роки

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,543	0,451	0,434	-0,109
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,559	0,469	0,448	-0,111
Власний оборотний капітал	-15726510	-20255479	-27063104	-11336594

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Так, протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо скорочення таких показників ліквідності: коефіцієнта проміжної ліквідності на 0,109. Також за 2020-2022 рр. відбулося зменшення коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,111. Також упродовж 2020-2022 рр. спостерігаємо зменшення власного оборотного капіталу на 11336594 тис. грн, що сталося у зв'язку із зменшенням власного капіталу підприємства та наявністю непокритого збитку.

У табл. 2.5 проаналізуємо показники ділової активності підприємства.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників ділової активності ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Оборотність дебіторської заборгованості	0,539	0,451	0,3	-0,239
Оборотність кредиторської заборгованості	0,589	0,635	0,466	-0,123
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	678	810	1215	537
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	619	575	784	165
Оборотність постійних активів	1,163	1,198	1,027	-0,136
Оборотність активів	0,165	0,164	0,135	-0,03
Оборотність чистих активів	-0,388	-0,262	-0,203	0,185
Оборотність товарно-матеріальних запасів	4,694	5,214	4,474	-0,22
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	78	70	82	4
Тривалість операційного циклу, днів	755	880	1297	541
Тривалість фінансового циклу, днів	136	305	513	376

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2020-2022 рр. зменшився на 0,239; також спостерігаємо скорочення оборотності кредиторської заборгованості на 0,123. У зв'язку зі зменшенням оборотності дебіторської та скороченням кредиторської заборгованостей, спостерігаємо зростання середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 537 днів та збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 165 днів. Зростання позикового капіталу підприємства вплинуло на зменшення оборотності активів на 0,03. Доцільно відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення тривалості операційного циклу на 541 днів та зростання тривалості фінансового циклу на 376 днів. Варто зазначити, що позитивне значення фінансового циклу свідчить про покращення фінансової дисципліни підприємства.

У табл. 2.6 проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.6 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,624	-0,874	-1,035	-0,411
Коефіцієнт фінансової залежності	-1,603	-1,144	-0,966	0,637
Коефіцієнт заборгованості	1,605	1,853	2,019	0,414
Відношення довгострокових кредитів до капіталізації	-0,08	-0,04	-0,051	0,029
Відношення довгострокових кредитів до власного капіталу	-0,072	-0,037	-0,048	0,024
Відношення заборгованості до власного капіталу	-2,572	-2,12	-1,952	0,62

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення коефіцієнта автономії на 0,411, що пов'язано із збільшенням позикового капіталу підприємства. Упродовж досліджуваного періоду відбулося збільшення коефіцієнта фінансової залежності підприємства на 0,637. Зростання коефіцієнта заборгованості на 0,414 відбулося у зв'язку із збільшенням позикового капіталу підприємства. Негативним моментом у діяльності підприємства є зростання показника відношення заборгованості до власного капіталу на 0,62.

У табл. 2.7 проаналізуємо показники рентабельності підприємства.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників рентабельності ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Рентабельність активів	-13,631	0,341	-33,205	-19,574
Рентабельність власного капіталу	21,722	-0,459	34,541	12,819
Рентабельність продажу	-66,942	2,546	-241,052	-174,11
Рентабельність чистих активів	23,5	-0,499	36,824	13,324
Рентабельність оборотних активів	-12,884	0,485	-37,408	-24,524

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «АЗОТ»

Отже, протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення рентабельності активів на 19,574%; рентабельності продажу на 174,11% та рентабельності оборотних активів на 24,524% – це сталося у зв'язку із збитковою діяльністю підприємства за 2020 та 2022 рр.

Підсумовуючи відзначимо, що ПрАТ «АЗОТ» має потребу в сировині для виробництва азотних добрив. Оцінка наявності та доступності необхідних сировинних матеріалів, таких як аміак, сірка, фосфати та інші, буде важливою. Також слід враховувати можливість резервних джерел постачання та контроль над постачальниками. Виробництво хімічних речовин вимагає значних обсягів енергії. Оцінка доступності, надійності та вартості енергії для підприємства буде важливим аспектом. ПрАТ «АЗОТ» може також розглядати можливості використання енергоефективних технологій та джерел відновлюваної енергії для поліпшення своєї конкурентоспроможності.

Поряд із вище проведеним дослідження ресурсного забезпечення ПрАТ «АЗОТ», проаналізуємо основні показники діяльності ТОВ «БКХІМ». Варто відзначити, що ТОВ «БКХІМ» – це підприємство, яке спеціалізується на виробництві біохімічних продуктів. Основний вид діяльності ТОВ «БКХІМ»: 17.22 Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення.

Види діяльності ТОВ «БКХІМ» за КВЕД:

20.41 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування.

22.22 Виробництво тари з пластмас.

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.

82.92 Пакування [59].

ТОВ «БКХІМ» займається виробництвом хімічних продуктів, які використовуються у різних галузях, таких як фармацевтика, харчова промисловість, косметика, сільське господарство та інші. Продукти ТОВ «БКХІМ» включають хімічні сполуки, ферменти, біоактивні речовини та інші біохімічні речовини. Діяльність ТОВ «БКХІМ» охоплює виробництво, контроль якості, дослідження і розробки нових продуктів, а також дистрибуцію своєї продукції. ТОВ «БКХІМ» дотримується високих стандартів якості та безпеки, оскільки його продукти можуть використовуватися в промисловості та споживчому секторі.

Юридична адреса ТОВ «БКХІМ»: Україна, 21001, Вінницька обл., місто Вінниця(з), вул. Янгеля Академіка, будинок 4-Ф [59].

Аналітичний баланс підприємства є важливим інструментом для оцінки ресурсного забезпечення. Він надає детальну інформацію про фінансовий стан підприємства, включаючи активи, зобов'язання та власний капітал ТОВ «БКХІМ» (табл. 2.8), використовуючи фінансову звітність цього підприємства (додаток Б).

Таблиця 2.8 – Аналітичний баланс ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр.

(тис. грн)

Показники	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020 рр.	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%
Активи								
Необоротні активи	42034,5	32,39	4264,3	4,01	8766,9	8,53	-33267,6	-79,14
Оборотні активи	87737,3	67,61	102016,6	95,98	94060,1	91,47	6322,8	7,21
запаси	47419,6	36,54	46331,8	43,59	62071,5	60,36	14651,9	30,90
дебіторська заборгованість	27782,8	21,41	55120,4	51,86	30805,8	29,96	3023	10,88
грошові кошти	248,2	0,19	475,4	0,45	585,4	0,57	337,2	135,86
інші оборотні активи	12286,7	9,47	89	0,08	597,4	0,58	-11689,3	-95,14
Інші активи	0,8	0	8,6	0,01	8,3	0,01	7,5	937,50
Всього активів	129772,6	100	106289,5	100	102835,3	100	-26937,3	-20,76
Пасиви								
Власний капітал	6325,6	4,87	6766,9	6,37	7404,1	7,2	1078,5	17,05
Поточні зобов'язання	123447	95,13	99522,6	93,63	95431,2	92,8	-28015,8	-22,69
кредиторська заборгованість	10905,3	8,4	18737,6	17,63	22567,6	21,95	11662,3	106,94
інші поточні зобов'язання	112541,7	86,72	80785	76	72863,6	70,85	-39678,1	-35,26
Всього пасивів	129772,6	100	106289,5	100	102835,3	100	-26937,3	-20,76

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення валюти балансу на 26937,3 тис. грн або на 20,76%. Слід відзначити, що зменшення валюти балансу

було здійснено у зв'язку із скороченням величини необоротних активів на 33267,6 тис. грн або на 79,14%. Натомість, у 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання оборотних активів на 6322,8 тис. грн або на 7,21%. У складі активів найбільша частка припадає на оборотні активи (67,61% у 2020 р., 95,98% у 2021 р. та 91,47% у 2022 р.), що свідчить про значну частку мобільних активів у ТОВ «БКХІМ». Варто відзначити, що за 2020-2022 рр. відбулося збільшення власного капіталу в ТОВ «БКХІМ» на 1078,5 тис. грн або на 17,05%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося зменшення поточних зобов'язань на 28015,8 тис. грн або на 22,69%. Скороченням величини поточних зобов'язань було спровоковано зменшення інших поточних зобов'язань на 39678,1 тис. грн. Протягом 2020-2022 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить залученому капіталу. За період, що аналізується, спостерігається значне погіршення структури загального капіталу підприємства.

Для оцінки особливостей формування прибутку доцільно провести горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 роки; основні показники звіту наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Горизонтальний аналіз основних статей Звіту про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020	2021	2022	2022/2020 рр.	
				Тис. грн	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	79463	108142,3	165528,9	86065,9	108,31
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	71607	95034	149494,4	77887,4	108,77
Валовий прибуток	7856	13108,3	16034,5	8178,5	104,11
Інші операційні доходи	1019,3	20418,8	357,6	-661,7	-64,92
Інші операційні витрати	8359,9	32591,5	14259,5	5899,6	70,57
Фінансові результати від операційної діяльності	515,4	935,6	2132,6	1617,2	313,78
Інші витрати	0	397,3	1355,4	1355,4	x
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	515,4	538,3	777,2	261,8	50,80
Податок на прибуток	92,7	96,9	139,9	47,2	50,92
Чистий прибуток	422,7	441,4	637,3	214,6	50,77

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. у фінансовій діяльності ТОВ «БКХІМ» сталися такі зміни як: збільшення чистої виручки від реалізації продукції на 86065,9 тис. грн або на 108,31%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 77887,4 тис. грн або на 108,77%. У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання валового прибутку в ТОВ «БКХІМ» на 8178,5 тис. грн або на 104,11%, що сталося у зв'язку із зростанням чистого доходу від реалізації продукції. Протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо поліпшення фінансового стану підприємства, що пов'язано зі збільшенням чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. на 214,6 тис. грн або на 50,77%.

Проведемо аналіз фінансового стану ТОВ «БКХІМ», використовуючи дані Додатку Б. У табл. 2.10 проаналізуємо показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників ліквідності ТОВ «БКХІМ» за
2020-2022 роки

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,005	0,006	0,004
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,327	0,56	0,335	0,008
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,711	1,025	0,986	0,275
Власний оборотний капітал	-35709,7	2494	-1371,1	34338,6

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо зростання таких показників ліквідності: коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,004; коефіцієнта проміжної ліквідності на 0,008 та коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,275. Також упродовж 2020-2022 рр. спостерігаємо збільшення власного оборотного капіталу на 34338,6 тис. грн, що пов'язано із зростанням оборотних активів та власного капіталу підприємства.

У табл. 2.11 проаналізуємо показники ділової активності підприємства.

Таблиця 2.11 – Аналіз показників ділової активності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Оборотність дебіторської заборгованості	7,589	5,26	8,043	0,454
Оборотність кредиторської заборгованості	9,104	6,46	7,288	-1,816
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	48	69	45	-3
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	40	57	50	10
Оборотність постійних активів	1,847	4,671	25,405	23,558
Оборотність активів	0,689	0,916	1,583	0,894
Оборотність чистих активів	3,911	-19,967	32,844	28,933
Оборотність товарно-матеріальних запасів	1,773	2,027	2,758	0,985
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	206	180	132	-74
Тривалість операційного циклу, днів	254	249	178	-76
Тривалість фінансового циклу, днів	214	193	128	-86

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2020-2022 рр. збільшився на 0,454; натомість спостерігаємо скорочення оборотності кредиторської заборгованості на 1,816. У зв'язку зі зростанням оборотності дебіторської та скороченням кредиторської заборгованостей, спостерігаємо зменшення середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 3 дні та збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 10 днів. Зростання власного капіталу підприємства вплинуло на збільшення активів на 0,894. Доцільно відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення тривалості операційного циклу на 76 днів та скорочення тривалості фінансового циклу на 86 днів. Варто зазначити, що позитивне значення фінансового циклу свідчить про покращення фінансової дисципліни підприємства.

У табл. 2.12 проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,049	0,064	0,072	0,023
Коефіцієнт фінансової залежності	20,515	15,707	13,889	-6,626
Коефіцієнт заборгованості	0,951	0,936	0,928	-0,023
Відношення заборгованості до власного капіталу	19,515	14,707	12,889	-6,626

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення коефіцієнта автономії на 0,023, що пов'язано із збільшенням власного капіталу підприємства. Упродовж досліджуваного періоду відбулося зменшення коефіцієнта фінансової залежності підприємства на 6,626. Зменшення коефіцієнта заборгованості на 0,023 відбулося у зв'язку із збільшенням власного капіталу підприємства. Позитивним моментом у діяльності підприємства є зменшення показника відношення заборгованості до власного капіталу на 6,626.

У табл. 2.13 проаналізуємо показники рентабельності підприємства.

Таблиця 2.13 – Аналіз показників рентабельності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Рентабельність активів	0,366	0,374	0,609	0,243
Рентабельність власного капіталу	6,913	6,743	8,994	2,081
Рентабельність продажу	0,649	0,865	1,288	0,639
Рентабельність чистих активів	6,913	6,743	8,994	2,081
Рентабельність оборотних активів	0,712	0,986	2,175	1,463

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Отже, протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення всіх розрахованих показників рентабельності, що пов'язано із прибутковою ТОВ «БКХІМ».

Поряд із вище проведеним дослідження ресурсного забезпечення ТОВ «БКХІМ», проаналізуємо основні показники діяльності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС». ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» функціонує у сфері виробництва фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик; виробництва мила

та мийних засобів, засобів для чищення та полірування. Юридична адреса ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»: 07854, Київська обл., Бородянський р-н, смт. Немішаєве, вул. Біохімічна, 1 [60].

Для здійснення аналізу динаміки і структури майна підприємства та джерел його фінансування за допомогою групування було проведено аналіз балансу ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» (табл. 2.14), використовуючи фінансову звітність цього підприємства (додаток В).

Таблиця 2.14 – Аналітичний баланс ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» упродовж 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020 рр.	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%
Активи								
Необоротні активи	2350,8	11,72	2568,6	10,16	2635,9	9,88	285,1	12,13
Оборотні активи	17699,9	88,28	22716,5	89,84	24030	90,12	6330,1	35,76
- запаси	5527,6	27,57	8916,7	35,26	7043,2	26,41	1515,6	27,42
- дебіторська заборгованість	12025,2	59,97	12776	50,53	16695	62,61	4669,8	38,83
- грошові кошти	104,1	0,52	2,4	0,01	29,6	0,11	-74,5	-71,57
- інші оборотні активи	43	0,21	1021,4	4,04	262,2	0,98	219,2	509,77
Всього активів	20050,7	100	25285,1	100	26665,9	100	6615,2	32,99
Пасиви								
Власний капітал	9920,9	49,48	12709,8	50,27	15002,9	56,26	5082	51,23
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	79,2	0,39	0	0	0	0	-79,2	-100,00
Поточні зобов'язання	10050,6	50,13	12575,3	49,73	11663	43,74	1612,4	16,04
- короткострокові кредити банків	2383,1	11,89	1884,8	7,45	1499,2	5,62	-883,9	-37,09
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	475	2,37	79,2	0,31	0	0	-475	-100,00
- кредиторська заборгованість	6043,9	30,14	7667	30,32	6984,3	26,19	940,4	15,56
- інші поточні зобов'язання	1148,6	5,73	2944,3	11,64	3179,5	11,92	2030,9	176,82
Всього пасивів	20050,7	100	25285,1	100	26665,9	100	6615,2	32,99

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Так, протягом 2020-2022 рр. відбулося зростання валюти балансу на 6615,2 тис. грн або на 32,99%. Слід відзначити, що збільшення валюти балансу було здійснено за рахунок зростання величини необоротних активів на 285,1 тис. грн. Також, у 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання оборотних активів на 6330,1 тис. грн або на 35,76%. Варто відзначити, що збільшення оборотних активів сталося у зв'язку із зростанням запасів на 1515,6 тис. грн або на 27,42%, дебіторської заборгованості на 4669,8 тис. грн або на 38,83%. У складі активів найбільша частка припадає на оборотні активи (88,28% у 2020 р., 89,84% у 2021 р. та 90,12% у 2022 р.), що свідчить про значну частку мобільних активів у ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС». Варто відзначити, що за 2020-2022 рр. відбулося збільшення власного капіталу в ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» на 5082 тис. грн або на 51,23%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося збільшення поточних зобов'язань на 1612,4 тис. грн або на 16,04%. Зростання величини поточних зобов'язань було спровоковано збільшенням кредиторської заборгованості на 940,4 тис. грн та інших поточних зобов'язань на 2030,9 тис. грн. Протягом 2021-2022 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить власному капіталу.

Проведмо горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 роки (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Горизонтальний аналіз основних статей Звіту про фінансові результати ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020	2021	2022	2022/2020 рр.	
				Тис. грн	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	73632,9	83590,8	62178,6	-11454,3	-15,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	54615,9	62156,3	41737,1	-12878,8	-23,58
Валовий прибуток	19017	21434,5	20441,5	1424,5	7,49
Інші операційні доходи	162,3	121,9	50,5	-111,8	-68,88
Інші операційні витрати	11400,7	15716,3	16429,6	5028,9	44,11
Фінансові результати від операційної діяльності	7778,6	5840,1	4062,4	-3716,2	-47,77
Податок на прибуток	1400,2	1051,2	731,2	-669	-47,78
Чистий прибуток	6378,4	4788,9	3331,2	-3047,2	-47,77

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Так, варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. у фінансовій діяльності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» сталися такі зміни як: зменшення чистої виручки від реалізації продукції на 11454,3 тис. грн або на 15,56%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося зменшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 12878,8 тис. грн або на 23,58%. У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо збільшення валового прибутку в ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» на 1424,5 тис. грн або на 7,49%, що сталося у зв'язку із зростанням чистого доходу від реалізації продукції. Протягом 2020-2022 рр. ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» велот прибуткову діяльність, але чистий збиток упродовж 2020-2022 рр. зменшився на 3047,2 тис. грн або на 47,77%.

Проведемо аналіз фінансового стану ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС», використовуючи дані Додатку В. У табл. 2.16 проаналізуємо показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.16 – Аналіз показників ліквідності
ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 роки

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0	0,003	-0,007
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,211	1,097	1,456	0,245
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,761	1,806	2,06	0,299
Власний оборотний капітал	7649,3	10141,2	12367	4717,7

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Так, протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо скорочення коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,007. Натомість, за 2020-2022 р. відбулося зростання таких показників ліквідності: коефіцієнта проміжної ліквідності на 0,245 та коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,299. Упродовж 2020-2022 рр. спостерігаємо збільшення власного оборотного капіталу на 4717,7 тис. грн, що сталося у зв'язку із зростанням власного капіталу та активів підприємства.

У табл. 2.17 проаналізуємо показники ділової активності підприємства.

Таблиця 2.17 – Аналіз показників ділової активності

ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Оборотність дебіторської заборгованості	9,471	7,621	4,469	-5,002
Оборотність кредиторської заборгованості	11,789	9,507	5,939	-5,85
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	39	48	82	43
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	31	38	61	30
Оборотність постійних активів	47,075	33,984	23,894	-23,181
Оборотність активів	4,577	3,688	2,394	-2,183
Оборотність чистих активів	7,745	6,625	4,64	-3,105
Оборотність товарно-матеріальних запасів	10,782	8,606	5,23	-5,552
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	34	42	70	36
Тривалість операційного циклу, днів	72	90	151	79
Тривалість фінансового циклу, днів	41	52	90	49

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2020-2022 рр. зменшився на 5,002; також спостерігаємо скорочення оборотності кредиторської заборгованості на 5,85. У зв'язку зі зменшенням оборотності дебіторської та скороченням кредиторської заборгованостей, спостерігаємо зростання середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 43 дні та збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 30 днів. Зростання позикового капіталу підприємства вплинуло на зменшення оборотності активів на 2,183. Доцільно відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення тривалості операційного циклу на 79 днів та зростання тривалості фінансового циклу на 49 днів.

У табл. 2.18 проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.18 – Аналіз показників фінансової стійкості

ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,495	0,503	0,563	0,068
Коефіцієнт фінансової залежності	2,021	1,989	1,777	-0,244
Коефіцієнт заборгованості	0,505	0,497	0,437	-0,068
Відношення довгострокових кредитів до капіталізації	0,008	0	0	-0,008
Відношення довгострокових кредитів до власного капіталу	0,008	0	0	-0,008
Відношення заборгованості до власного капіталу	1,021	0,989	0,777	-0,244

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення коефіцієнта автономії на 0,068, що пов'язано із збільшенням власного капіталу підприємства. Упродовж досліджуваного періоду відбулося зменшення коефіцієнта фінансової залежності підприємства на 0,244. Скорочення коефіцієнта заборгованості на 0,068 відбулося у зв'язку із збільшенням власного капіталу підприємства. Позитивним моментом у діяльності підприємства є скорочення показника відношення заборгованості до власного капіталу на 0,244.

У табл. 2.19 проаналізуємо показники рентабельності підприємства.

Таблиця 2.19 – Аналіз показників рентабельності

ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Рентабельність активів	39,652	21,126	12,824	-26,828
Рентабельність власного капіталу	82,497	42,322	24,041	-58,456
Рентабельність продажу	10,564	6,987	6,533	-4,031
Рентабельність чистих активів	82,076	42,175	24,041	-58,035
Рентабельність оборотних активів	53,565	28,9	17,381	-36,184

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС»

Отже, протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення всіх розрахованих показників рентабельності, що пов'язано із скороченням чистого збитку ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС».

Проведемо порівняння ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості на основі розрахованих показників рентабельності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2022 рік (рис. 2.3).

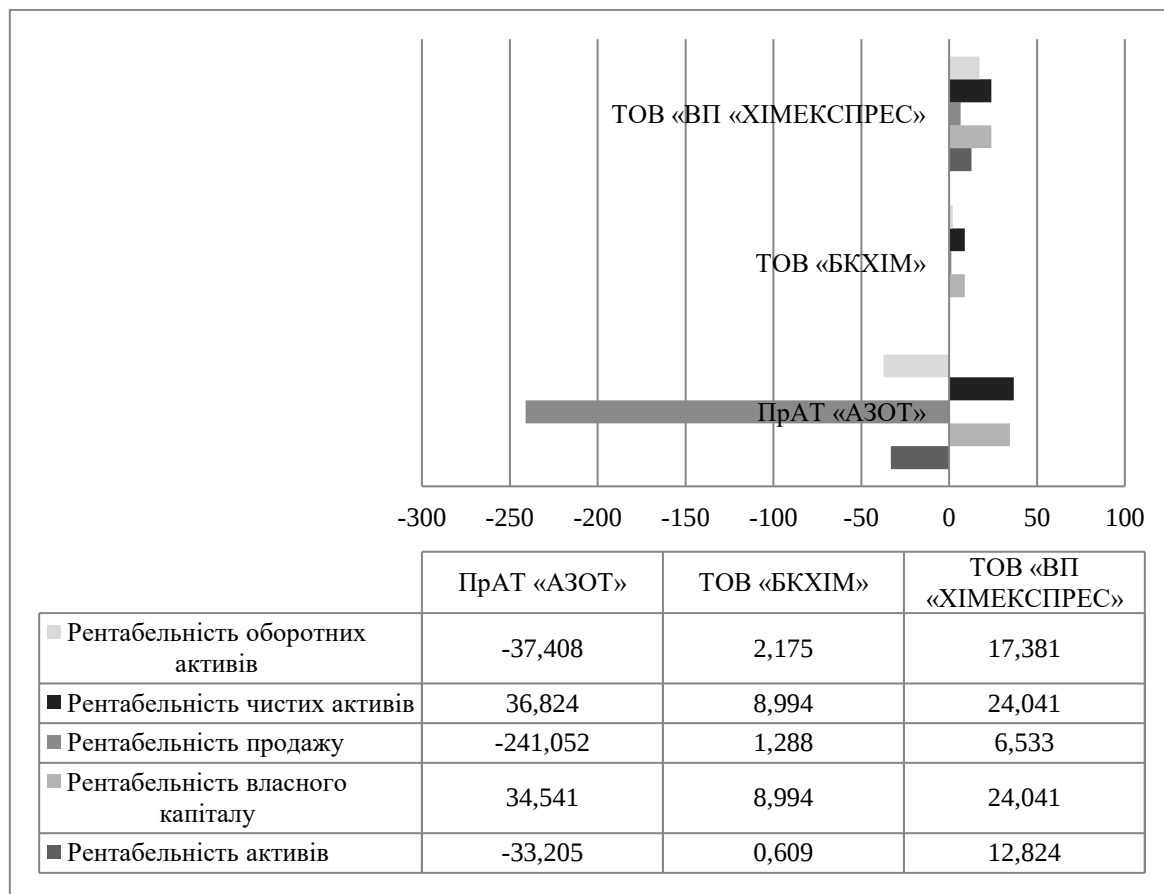

Рисунок 2.3 – Порівняння розрахованих показників рентабельності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2022 рік (%)
Джерело: побудовано автором на основі проведених розрахунків

Відповідно до проведеного порівняння ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості на основі розрахованих показників рентабельності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2022 рік, варто відзначити, що найбільші показники рентабельності мало підприємство ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС», що свідчить про привабливе конкурентне середовище функціонування цього підприємства, незважаючи на несприятливу політичну, економічну та міжнародну діяльність

підприємств хімічної промисловості в Україні. На формування конкурентних переваг досліджуваних підприємств значний вплив здійснила війна в Україні.

Отже, зважаючи на проведене порівняння рентабельності підприємств хімічної промисловості, можна зробити припущення, що ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» має вигоду у вигляді високої рентабельності, порівняно з ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Це є результатом ефективного управління, оптимізації виробничих процесів або інших факторів, які допомагають підприємству досягати успіху навіть в несприятливих умовах. Враховуючи вплив війни в Україні на підприємства хімічної промисловості, можна припустити, що цей фактор мав негативний вплив на ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Нестабільність політичного, економічного та міжнародного середовища може впливати на діяльність підприємств, їхні поставки сировини, експорт та імпорт, а також загальний фінансовий стан.

Висновки до розділу 2

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Проведено аналіз функціонування хімічної промисловості в світі. Протягом останніх двох років фінансові показники галузі мали постійне зниження рентабельності капіталу. Щоб подолати потенційні труднощі, компаніям слід визначити, як вони можуть зміцнити свої портфелі за допомогою злиттів і поглинань (M&A) і органічних інвестицій, балансуючи між масштабом, сферою діяльності та зростанням. Оскільки компанії трансформують свої портфелі активів, вони повинні зміцнювати свої існуючі продукти та послуги, одночасно виходячи на нові сфери, чи то нові регіони, кінцеві ринки чи технології. Компанії, які краще використовують своє існуюче конкурентне позиціонування, а також можливості для впровадження інновацій, зможуть стійко розвиватися до 2022 року, незважаючи на нестабільність і невизначеність.

Виявлено особливості формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості. На початок 2022 року хімічна промисловість України вже не може бути віднесена до сировинних галузей, оскільки кінцева товарна продукція становить 65% виробництва, високотехнологічна напівсировина – 15%, а хімічна сировина – близько 20%. Більшість хімічних виробництв і загалом хімічна галузь в Україні є високотехнологічними з великим потенціалом імпортозаміщення. Вони можуть розширювати продуктові ланцюги з високим рівнем добавленої вартості та переходити на вищі технологічні рішення. Підприємства хімічної промисловості, які володіють глибокими знаннями та експертизою в області хімії, мають значну конкурентну перевагу. Вони можуть розробляти та виробляти складні хімічні продукти, впроваджувати нові технології та інновації, що дозволяє їм вигравати на ринку. Підприємства, які мають широкий асортимент хімічних продуктів, можуть задовольняти потреби різних секторів промисловості та ринків. Це дозволяє їм мати різноманітних клієнтів і займати сильні позиції на ринку.

Проведено оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» як підприємства хімічної промисловості. Зважаючи на проведене порівняння рентабельності підприємств хімічної промисловості, можна зробити припущення, що ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» має вигоду у вигляді високої рентабельності, порівняно з ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Це є результатом ефективного управління, оптимізації виробничих процесів або інших факторів, які допомагають підприємству досягати успіху навіть в несприятливих умовах. Враховуючи вплив війни в Україні на підприємства хімічної промисловості, можна припустити, що цей фактор мав негативний вплив на ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Нестабільність політичного, економічного та міжнародного середовища може впливати на діяльність підприємств, їхні поставки сировини, експорт та імпорт, а також загальний фінансовий стан.

3. ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості

В Україні, попри декларативну стратегічну зорієнтованість державної політики розвитку хімічної промисловості у напрямі її інноваційно-інвестиційної моделі, реальні процеси свідчать про несистемність й адаптаційний характер галузевих перетворень. Звичайно, за роки незалежності у хімічному комплексі відбулися певні позитивні зміни, пов'язані із реформуванням інституційного устрою, активізацією інвестиційної діяльності, оновленням частини діючого виробничого потенціалу й побудовою ряду нових експортоорієнтованих й імпортозамінних виробництв. Але ці процеси не супроводжувалися кардинальними зрушеннями в інноваційно-інвестиційній сфері і не забезпечили вирішення завдання якісного оновлення й модернізації ресурсоємної техніко-технологічної бази діючих хімічних виробництв. Отже, потрібна принципово відмінна – неоіндустріальна – стратегія, спрямована на якісне переформатування й модернізацію застарілого виробничого потенціалу хімічного комплексу на засадах енергоефективності, інноваційної наповненості та конкурентоспроможності.

Зокрема, до системних проблем галузі можна віднести: відсутність достатнього фінансування для досліджень і розробок, інноваційних проектів та модернізації виробництва; низька ефективність інноваційних процесів, обмежена співпраця між науковими установами, підприємствами та урядовими структурами; відсутність належного інтелектуального власності та низький рівень комерціалізації наукових розробок; недостатня кількість фахівців з інноваційних технологій та менеджменту в галузі хімічної промисловості. Гальмуючими чинниками ситуативного характеру можуть бути: політична та економічна нестабільність, що впливає на інвестиційну активність та довіру до бізнесу;

відсутність чіткої стратегії розвитку галузі з боку держави та відповідного законодавчого регулювання; високі витрати на енергопостачання та ресурси, що негативно впливає на конкурентоспроможність хімічних підприємств; недостатній розвиток інфраструктури та логістики, що обмежує можливості експорту та впливає на здатність підприємств конкурувати на міжнародному ринку.

Для успішного розвитку хімічної промисловості в Україні потрібно системне підходити до вирішення цих проблем, залучати інвестиції в інноваційні проекти, сприяти співпраці між науково-дослідними установами та промисловими підприємствами, забезпечувати належний рівень освіти та підготовки фахівців, а також створювати стабільне та прозоре правове середовище для розвитку галузі.

Необхідно інвестувати в модернізацію та технологічне оновлення наявних виробництв, сприяти впровадженню енергоефективних та інноваційних рішень. Розвиток внутрішнього сировинного потенціалу, зокрема через пошук нових джерел сировини та розвиток власних видобувних проектів, також може сприяти зниженню імпортозалежності та підвищенню конкурентоспроможності.

Для досягнення цієї мети важливо стимулювати розвиток власного виробництва науково-технічного обладнання, сировини та компонентів для хімічної промисловості. Це можна здійснити через підтримку національних виробників, сприяння їх конкурентоспроможності та створення сприятливих умов для інвестицій. Для досягнення цієї мети необхідно впроваджувати стандарти якості та безпеки, які відповідають вимогам європейського ринку. Розвиток і сертифікація виробництва з урахуванням міжнародних стандартів дозволить збільшити експорт хімічної продукції та покращити її конкурентоспроможність.

Окрім цього, ефективне стимулювання інноваційної та інвестиційної активності вимагає створення сприятливого правового та економічного клімату. Це може бути досягнуто шляхом надання підтримки відповідним законодавчими актами, податковими та фінансовими преференціями, а також розвитком науково-технічної інфраструктури, яка сприятиме науковим дослідженням, розробці нових технологій та перетворенню наукових розробок у комерційно успішні продукти.

Забезпечення цих умов сприятиме покращенню розвитку хімічної промисловості в Україні та її конкурентоспроможності на світовому ринку.

Для посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості можуть бути використані наступні напрями:

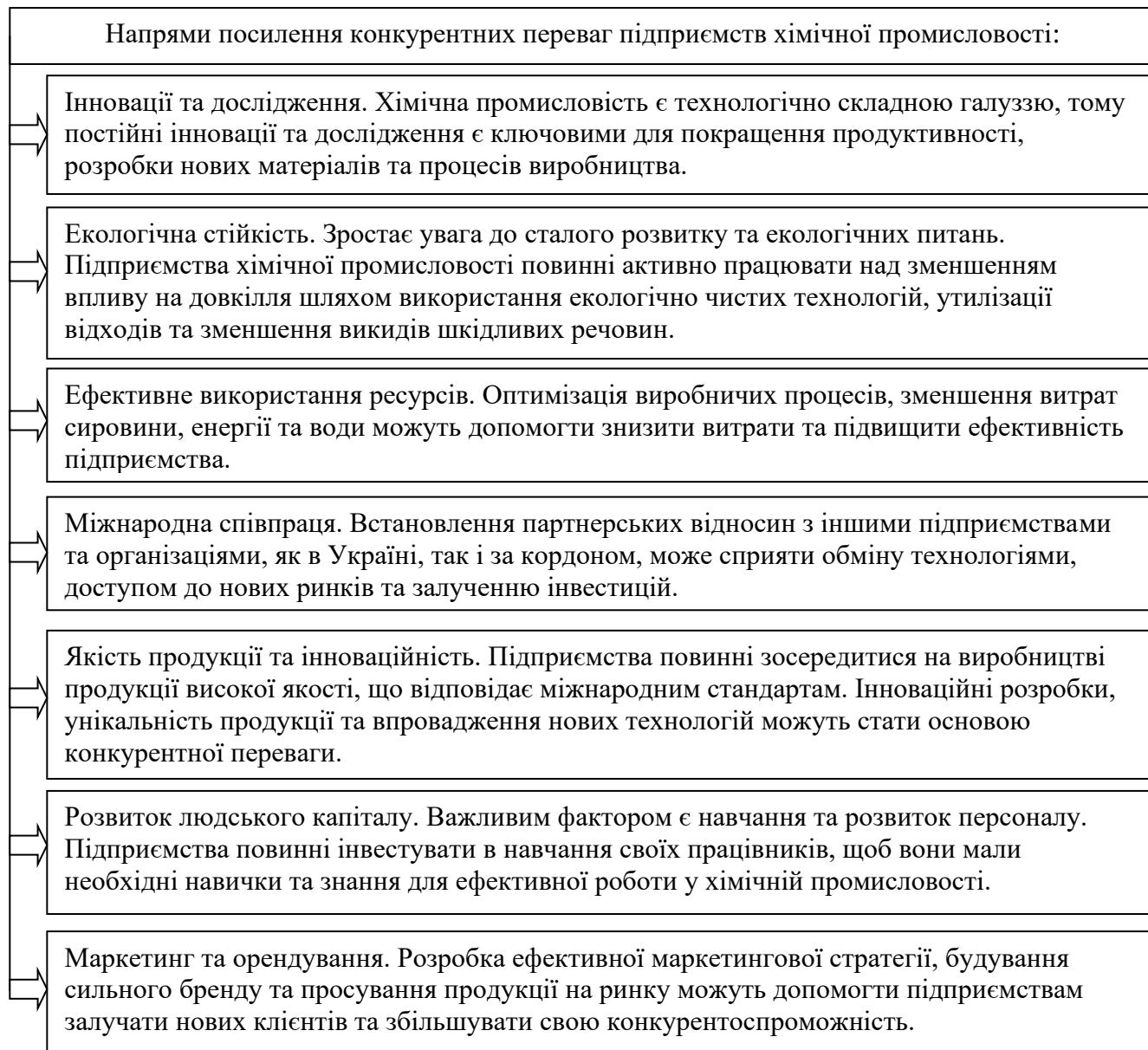

Рисунок 3.1 – Напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості

Джерело: авторський підхід

Вищенаведені напрями можуть сприяти підприємствам хімічної промисловості в покращенні їхньої конкурентоспроможності та забезпеченні стійкого розвитку. Однак, важливо враховувати специфіку кожного підприємства

та його конкретні умови, щоб визначити оптимальні стратегії і прийняти рішення, які відповідають його потребам та цілям.

Хімічна промисловість є ключовою галуззю, і її позиція на ринках залежить від конкурентних переваг і досягнень у модернізації виробництва. Основна хімічна продукція, така як продукти неорганічної хімії та мінеральні добрива, відіграє важливу роль у структурі хімічної промисловості.

Виробництво основної хімічної продукції має стратегічне значення, оскільки вона є сировиною для багатьох інших галузей, таких як сільське господарство, будівництво, фармацевтика та інші. Мінеральні добрива, зокрема, є важливими для підтримки сільського господарства та забезпечення продуктивності ґрунтів.

Для забезпечення конкурентоспроможності внутрішнього і зовнішнього ринків, підприємства хімічної промисловості повинні продовжувати модернізувати свої виробництва, вдосконалювати технології та процеси, забезпечувати якість продукції і задовольняти попит споживачів. Також важливо брати до уваги сталість екологічних та соціальних аспектів, що стають все більш важливими факторами в умовах сталого розвитку.

Зростання попиту на хімічну продукцію може бути сприятливим для розвитку галузі, проте варто враховувати необхідність збереження екологічної стійкості і впровадження інноваційних підходів для покращення якості і ефективності виробництва.

Запровадження заходів для відродження власної сировинної бази є важливим кроком для забезпечення сталості української хімічної промисловості. Розроблення технологій газифікації бурого вугілля та виробництво синтетичного газу можуть забезпечити додаткову сировину для виробництва хімічних продуктів. Також, розробка технологій отримання фосфоровмісних добрив може зробити Україну більш самодостатньою у виробництві добрив.

Організація виробництва нової продукції комплексної переробки сировинних ресурсів та органічного синтезу може сприяти диверсифікації продукції та підвищенню конкурентоспроможності. Розвиток високотехнологічного

виробництва, освоєння нових комплексних добрив та збагачених мікроелементами можуть створити нові можливості для підприємств хімічної галузі.

Модернізація існуючих підприємств є ще одним фактором, який може підвищити конкурентоспроможність української хімічної промисловості. Це включає в себе оновлення технологій, впровадження нових інновацій, підвищення якості продукції та відповідність міжнародним стандартам. Гармонізація національного технічного законодавства з європейським у сфері обігу добрив є важливим кроком для забезпечення відповідності стандартам та забезпечення доступу до зовнішніх ринків.

Диверсифікація поставок добрив в Україну може сприяти розширенню ринків збуту та зменшенню залежності від окремих постачальників. Уведення мораторію на підвищення тарифів на вантажні залізничні перевезення може сприяти зниженню витрат на транспортування хімічних продуктів, збереженню конкурентоспроможності та стимулюванню розвитку галузі. Загалом, реалізація цих заходів може позитивно позначитися на українському ринку добрив та продукції основної хімії, сприяючи стабільності, розвитку та підвищенню конкурентоспроможності галузі.

Отже, поліпшення інфраструктури об'єктів та розширення мережі сховищ є важливими для розвитку ринку хімічної промисловості. Це може включати будівництво нових об'єктів, модернізацію існуючих та розширення сховищ для забезпечення адекватного зберігання та розподілу хімічних продуктів. Використання європейських програм, спрямованих на передачу наукових досягнень бізнесу, може сприяти інноваціям та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств хімічної галузі. Це може включати доступ до фінансування, підтримку досліджень і розробок, технологічні консультації та обмін досвідом з європейськими партнерами. Розроблення та реалізація нової стратегії розвитку хімічної промисловості до 2030 року є важливим завданням. Ця стратегія може включати в себе визначення пріоритетних напрямків розвитку, планування інвестицій, стимулювання інновацій та ефективного використання ресурсів. Нарощування українського видобутку природного газу

може забезпечити доступнішу сировину для виробництва хімічних продуктів, що дозволить знизити залежність від імпорту та заборонних заходів. Це може позитивно позначитися на конкурентоспроможності вітчизняних виробників хімічної продукції та споживачів.

3.2. Розробка рекомендацій щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва

Сталий розвиток хімічної галузі в Україні, як і в будь-якій іншій країні, вимагає врахування екологічних та соціальних аспектів, поряд з економічними показниками. Врахування цих аспектів дозволяє підприємствам стати екологічно безпечними та стійкими організаціями. Підприємства хімічної промисловості повинні пріоритетно використовувати технології, які мінімізують викиди забруднюючих речовин та шкідливих випарів у навколишнє середовище. Це можна досягти за допомогою впровадження сучасних методів очищення відходів, використання альтернативних сировинних матеріалів та вдосконалення системи управління виробництвом. Також підприємства хімічної галузі повинні вживати всіх заходів для запобігання нещасним випадкам на виробництві та мінімізації ризику виникнення аварійних ситуацій. Це включає в себе проведення систематичних навчань з питань безпеки, дотримання вимог охорони праці, контроль за використанням небезпечних речовин та відповідним обладнанням.

Місія підприємств хімічної галузі повинна відображати їхнє прагнення до гармонійного ведення бізнесу, взаємодії зі суспільством та активної участі в соціальному і економічному розвитку країни. Цілі розвитку підприємств хімічної промисловості повинні спрямовуватися на вирішення проблем забруднення навколишнього середовища, зниження втрати біорізноманітності, покращення здоров'я людей, переробку відходів, збереження енергії та інші виклики, що стоять перед галуззю.

Розробка комплексних планів діяльності, які базуються на творчих та науково обґрунтованих підходах, є ключовим етапом стратегічного процесу. Ці плани повинні відображати конкретні кроки та заходи, які необхідно вжити для досягнення визначених цілей. Вони повинні бути гнучкими та враховувати зміни в зовнішньому середовищі, щоб забезпечити сталість та успішність підприємств хімічної галузі.

Успішна реалізація стратегій сталого розвитку вимагає співпраці між підприємствами, урядом, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами. Тільки через спільні зусилля можна досягти реальних позитивних змін в хімічній галузі та забезпечити стале майбутнє для підприємств, спільноти та навколишнього середовища.

Хімічна галузь повинна активно працювати над впровадженням нових технологій, виробництвом екологічно чистої продукції та розробкою ефективних методів переробки відходів. Це може забезпечити збільшення ефективності виробництва та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Підприємства хімічної галузі повинні встановити конструктивний діалог з урядовими органами, громадськими організаціями та споживачами щодо екологічних та соціальних питань. Важливо враховувати думку громадськості та споживачів у процесі прийняття рішень та розвитку галузі. Виконання цих заходів сприятиме сталому розвитку хімічної галузі в Україні, зменшенню негативного впливу на довкілля та підвищенню конкурентоспроможності у світовому ринку.

Варто відзначити, що наука, науково-технічний потенціал та освітній ресурс є важливими передумовами для сталого розвитку галузі. Інноваційні фактори розвитку, новітні досягнення науки та технологій допомагають вдосконалювати діяльність підприємств у напрямку екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Багато підприємств хімічної галузі стикаються з фінансовими обмеженнями та іншими викликами, що ускладнюють впровадження сталих практик. Для того, щоб підприємства здійснювали сталі зміни, необхідно розвивати механізми управління сталим розвитком.

Механізм управління сталим розвитком повинен бути інтегрованим у стратегічне планування та ділові процеси підприємства. Крім того, він потребує підтримки топ-менеджменту, залучення ресурсів та навичок, а також постійного моніторингу та оновлення для досягнення успіху у сталому розвитку галузі.

Формування стратегії повинно враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори, такі як ринкова кон'юнктура, потреби в товарах, можливості імпортозаміщення та експортного потенціалу. Оптимізація використання ресурсів, підвищення ефективності та сполучення економічної, соціальної та екологічної результативності є важливими аспектами стратегії.

Управління сталим розвитком підприємств хімічної галузі повинно базуватися на довгострокових цілях, а також бути підкріпленим науково-дослідними дослідженнями та співпрацею з науковими установами, які займаються питаннями екології та збереженням навколишнього середовища.

Врахування цих принципів та напрямків допоможе створити стратегію сталого розвитку, яка сприятиме покращенню екологічної та соціальної відповідальності хімічної галузі, забезпечуватиме ефективне використання ресурсів та сприятиме створенню стійких умов для майбутніх поколінь.

Проблеми, з якими зіштовхуються підприємства хімічної галузі, такі як нестача фінансових ресурсів, конкуренція та відсутність стратегічного мислення, можуть створювати виклики для досягнення сталого розвитку. Важливо враховувати економічний, соціальний та екологічний компоненти сталого розвитку підприємств хімічної промисловості та розробляти відповідні політики, які сприятимуть їхньому досягненню.

Стратегія сталого розвитку підприємств хімічної галузі повинна враховувати потреби всіх зацікавлених сторін, включаючи саме підприємства, співробітників, споживачів, державу та природне середовище. Крім того, вона повинна бути гнучкою та адаптованою до змін у зовнішньому середовищі, щоб забезпечити сталість та успішність підприємств хімічної галузі в майбутньому.

Ресурсне забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва включає раціональне використання ресурсів,

зменшення витрат на енергію, воду та сировину, а також мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище. Ось декілька рекомендацій, які можуть сприяти ресурсному забезпеченню конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва:

- Енергоефективність. Запровадження енергоефективних технологій та процесів допоможе знизити споживання енергії на підприємствах. Це може включати впровадження енергозберігаючих обладнань, оптимізацію процесів та впровадження систем управління енергоефективністю.

- Водозбереження. Раціональне використання води та впровадження системи обробки та повторного використання стічних вод може допомогти зменшити споживання прісної води та негативний вплив на водні ресурси. Також важливо мінімізувати втрати води через технічні несправності або недосконалі системи водоочищення.

- Використання вторинних ресурсів. Систематичне використання вторинних сировинних матеріалів та відходів може допомогти зменшити споживання первинних сировинних ресурсів. Переробка та використання вторинної сировини можуть стати ефективними шляхами зниження витрат і покращення сталості виробництва.

- Мінімізація викидів і забруднення. Впровадження сучасних технологій очищення повітря та води, контролю за викидами та утилізацією небезпечних відходів є важливими кроками для забезпечення сталості виробництва. Системи моніторингу та управління допоможуть підприємствам встановлювати норми викидів та підтримувати їх на безпечному рівні.

- Інновації та дослідження. Інвестиції в дослідження та розробку нових технологій можуть привести до виявлення більш сталого та ефективного способу виробництва. Розробка нових матеріалів, каталізаторів, процесів та методів може сприяти покращенню конкурентоспроможності підприємств.

- Співпраця та обмін досвідом. Важливо створювати платформи для обміну досвідом та співпраці між підприємствами, галузями та урядом. Це може включати

створення індустріальних кластерів, форумів та ініціатив для обговорення та впровадження сталого виробництва.

Реалізація цих рекомендацій допоможе створити стабільнішу та сталішу базу для хімічних підприємств, забезпечуючи їх конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі і сприяючи сталому розвитку галузі.

Отже, сталий розвиток підприємств хімічної галузі як керований процес означає, що такий розвиток може бути забезпечений на основі використання системного підходу щодо сталого економічного зростання в умовах реалізації науково-технологічних досягнень та інноваційних переваг, посилення взаємодії в інноваційному середовищі, а також масштабне залучення людських ресурсів та досягнення екологічної рівноваги за рахунок технологічної модернізації підприємств.

Висновки до розділу 3

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості. Модернізація існуючих підприємств є ще одним фактором, який може підвищити конкурентоспроможність української хімічної промисловості. Це включає в себе оновлення технологій, впровадження нових інновацій, підвищення якості продукції та відповідність міжнародним стандартам. Гармонізація національного технічного законодавства з європейським у сфері обігу добрив є важливим кроком для забезпечення відповідності стандартам та забезпечення доступу до зовнішніх ринків. Диверсифікація поставок добрив в Україну може сприяти розширенню ринків збуту та зменшенню залежності від окремих постачальників. Уведення мораторію на підвищення тарифів на вантажні залізничні перевезення може сприяти зниженню витрат на транспортування хімічних продуктів, збереженню конкурентоспроможності та стимулюванню розвитку галузі. Загалом, реалізація цих заходів може позитивно позначитися на

українському ринку добрив та продукції основної хімії, сприяючи стабільності, розвитку та підвищенню конкурентоспроможності галузі.

Розроблено рекомендації щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва. Управління сталим розвитком підприємств хімічної галузі повинно базуватися на довгострокових цілях, а також бути підкріпленим науково-дослідними дослідженнями та співпрацею з науковими установами, які займаються питаннями екології та збереженням навколишнього середовища. Врахування цих принципів та напрямків допоможе створити стратегію сталого розвитку, яка сприятиме покращенню екологічної та соціальної відповідальності хімічної галузі, забезпечуватиме ефективне використання ресурсів та сприятиме створенню стійких умов для майбутніх поколінь.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено зміст та чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства хімічної промисловості визначається взаємодією суб'єктів конкурентної боротьби, а також факторів, що знаходяться поза контролем підприємства, але можуть впливати на його діяльність та середовище. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства формується за рахунок низки чинників та економічно активних суб'єктів, які забезпечують ефективне функціонування елементів споживчого ринку та здійснення господарських процесів. Відповідно, у залежності від різних ознак та стану споживчого ринку, формуються конкурентні переваги підприємства.

Досліджено ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Існування міжнародної конкурентоспроможності підприємства передбачає збалансування всіх напрямів діяльності з конкурентними та стратегічними напрямками розвитку підприємства хімічної промисловості. При реалізації конкурентоспроможності має спостерігатися інтеграція конкурентних і базових корпоративних стратегій підприємства хімічної промисловості. Взаємодія всіх блоків схеми складових конкурентоспроможності здійснюється на загальній основі та в певній послідовності шляхом здійснення заходів у процесі управління конкурентною політикою. Ресурсний підхід до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств покладає акцент на ефективне використання ресурсів як основного джерела конкурентної переваги. Цей підхід передбачає оптимізацію та раціоналізацію використання різних видів ресурсів, таких як людські, фінансові, матеріальні, технологічні та інтелектуальні ресурси.

Обґрунтовано методичні засади оцінювання ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств. Сучасна наука постійно працює над розробкою та модифікацією методів діагностики міжнародної

конкурентоспроможності підприємства, оскільки змінюються умови та вимоги ринку. Прогрес у технологіях, зростання конкуренції та швидкі зміни в зовнішньому середовищі підприємств вимагають вдосконалення і адаптації методів оцінки. Наведені методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства, хоча вони мають свої особливості, спрямовані на поліпшення різних аспектів діяльності підприємства. Вони зосереджені на покращенні якості товарів, оновленні асортименту, зниженні цін, ефективній рекламі і т.д. Вибір конкретного методу залежить від галузі, в якій діє підприємство, та конкретних цілей дослідження. Продовження розробки та створення нових варіантів методів є важливим завданням для забезпечення актуальності та ефективності оцінки міжнародної конкурентоспроможності. Нові методи можуть враховувати сучасні тренди, технологічні інновації та специфіку ринкових умов, що дозволить підприємствам знаходити нові шляхи підвищення своєї конкурентоспроможності. Однак, використання будь-якого методу має бути обґрунтованим і залежати від конкретних потреб та цілей дослідження. Комбінація різних методів або їх адаптація до конкретної галузі може бути ефективною стратегією для оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства хімічної промисловості.

Проведено аналіз функціонування хімічної промисловості в світі. Протягом останніх двох років фінансові показники галузі мали постійне зниження рентабельності капіталу. Щоб подолати потенційні труднощі, компаніям слід визначити, як вони можуть зміцнити свої портфелі за допомогою злиттів і поглинань (M&A) і органічних інвестицій, балансуючи між масштабом, сферою діяльності та зростанням. Оскільки компанії трансформують свої портфелі активів, вони повинні зміцнювати свої існуючі продукти та послуги, одночасно виходячи на нові сфери, чи то нові регіони, кінцеві ринки чи технології. Компанії, які краще використовують своє існуюче конкурентне позиціонування, а також можливості для впровадження інновацій, зможуть стійко розвиватися до 2022 року, незважаючи на нестабільність і невизначеність.

Виявлено особливості формування конкурентних профілів підприємств хімічної промисловості. На початок 2022 року хімічна промисловість України вже

не може бути віднесена до сировинних галузей, оскільки кінцева товарна продукція становить 65% виробництва, високотехнологічна напівсировина – 15%, а хімічна сировина – близько 20%. Більшість хімічних виробництв і загалом хімічна галузь в Україні є високотехнологічними з великим потенціалом імпортозаміщення. Вони можуть розширювати продуктові ланцюги з високим рівнем добавленої вартості та переходити на вищі технологічні рішення. Підприємства хімічної промисловості, які володіють глибокими знаннями та експертизою в області хімії, мають значну конкурентну перевагу. Вони можуть розробляти та виробляти складні хімічні продукти, впроваджувати нові технології та інновації, що дозволяє їм вигравати на ринку. Підприємства, які мають широкий асортимент хімічних продуктів, можуть задовольняти потреби різних секторів промисловості та ринків. Це дозволяє їм мати різноманітних клієнтів і займати сильні позиції на ринку.

Проведено оцінювання стану ресурсного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «АЗОТ», ТОВ «БКХІМ», ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» як підприємства хімічної промисловості. Зважаючи на проведене порівняння рентабельності підприємств хімічної промисловості, можна зробити припущення, що ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» має вигоду у вигляді високої рентабельності, порівняно з ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Це є результатом ефективного управління, оптимізації виробничих процесів або інших факторів, які допомагають підприємству досягати успіху навіть в несприятливих умовах. Враховуючи вплив війни в Україні на підприємства хімічної промисловості, можна припустити, що цей фактор мав негативний вплив на ПрАТ «АЗОТ» і ТОВ «БКХІМ». Нестабільність політичного, економічного та міжнародного середовища може впливати на діяльність підприємств, їхні поставки сировини, експорт та імпорт, а також загальний фінансовий стан.

Визначено напрями посилення конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості. Модернізація існуючих підприємств є ще одним фактором, який може підвищити конкурентоспроможність української хімічної промисловості. Це включає в себе оновлення технологій, впровадження нових інновацій, підвищення якості продукції та відповідність міжнародним стандартам. Гармонізація

національного технічного законодавства з європейським у сфері обігу добрив є важливим кроком для забезпечення відповідності стандартам та забезпечення доступу до зовнішніх ринків. Диверсифікація поставок добрив в Україну може сприяти розширенню ринків збуту та зменшенню залежності від окремих постачальників. Уведення мораторію на підвищення тарифів на вантажні залізничні перевезення може сприяти зниженню витрат на транспортування хімічних продуктів, збереженню конкурентоспроможності та стимулюванню розвитку галузі. Загалом, реалізація цих заходів може позитивно позначитися на українському ринку добрив та продукції основної хімії, сприяючи стабільності, розвитку та підвищенню конкурентоспроможності галузі.

Розроблено рекомендації щодо ресурсного забезпечення конкурентоспроможності хімічних підприємств на принципах сталого виробництва. Управління сталим розвитком підприємств хімічної галузі повинно базуватися на довгострокових цілях, а також бути підкріпленим науково-дослідними дослідженнями та співпрацею з науковими установами, які займаються питаннями екології та збереженням навколишнього середовища. Врахування цих принципів та напрямків допоможе створити стратегію сталого розвитку, яка сприятиме покращенню екологічної та соціальної відповідальності хімічної галузі, забезпечуватиме ефективне використання ресурсів та сприятиме створенню стійких умов для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева О. А. До питання ролі стратегічного аналізу в підвищенні конкурентоспроможності підприємств. Управління організацією, бухгалтерський облік і економічний аналіз: питання, проблеми і перспективи розвитку : Матеріали II науково-практичної конференції. Магнітогорськ, 2017. С. 85–89.

2. Андрушків Б. М. Модернізація підприємств як конкурентна перевага організаційно-економічного розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 3. С. 198–203.

3. Балашова Р. І. Туристичні підприємства на промисловій території: методологічні основи їх економічного розвитку: рукопис. автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»; Інститут економіки промисловості НАН України. Донецьк, 2013. 34 с.

4. Валінкевич Н. В. Теоретичний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Молодий вчений. 2014. № 12 (15). С. 84–89.

5. Варга І. Ф. Формування конкурентних переваг в організації. Бізнес Інформ. 2013. №1. С. 219–222.

6. Величко Є. І. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства». Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2015. № 2. С. 221–227.

7. Вініченко І. І. Еволюція підходів у дослідженнях конкурентоспроможності. Агросвіт. 2012. № 8. С. 3–6.

8. Воронова О. С. Чинники забезпечення конкурентоспроможності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/7_PNI_2015/Economics/2_188760.doc.htm

9. Воронько-Невіднича Т. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в мовах нестабільного ринкового середовища. Економіка та управління підприємствами. 2018. Випуск 21. С. 251–254.

10. Гайдук Л. О. Інновації як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємств України. Наукові праці НДФІ. 2014. № 1 (66). С. 22–27.
11. Гончаров К. Ю. Сучасний стан і тенденції економічного розвитку хімічної промисловості. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 6. С. 8–11.
12. Диніна К. Стратегія формування конкурентоспроможності. Персонал. 2013. № 1. С. 78–82.
13. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства. Київ : ЦНЛ, 2016. 384 с.
14. Жилінська Л. О. Розробка комплексу заходів щодо підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств. Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. 2014. № 1. С. 73–80.
15. Іванова М. І. Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності. Економічний простір. 2011. № 48/2. С. 189–196.
16. Канінський М. П. Підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. Економіка АПК. 2021. № 11. С. 96–98.
17. Касаткіна М. В. Конкурентоспроможність підприємств хімічної промисловості: сучасні чинники впливу. Науковий вісник ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка «Економіка і регіон». 2016. № 2 (29). С. 164–169.
18. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія; за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
19. Косянчук Т. Ф. Діагностика конкурентного потенціалу підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка. 2013. Вип. 23. С. 51–54.
20. Легімонова С. В. Концептуальні засади стратегічного управління конкурентними перевагами підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. URL : <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/48.pdf>
21. Легкий В. І. Етапи оцінки конкурентоспроможності підприємства та види стратегій її підвищення. Науково-інформаційний вісник «Економіка». 2015. № 11. С. 267–273.

22. Лопатинський Ю. М. Концепція сталого розвитку як фактор конкурентоспроможності національної економіки. Науковий вісник Чернівецького університету. 2016. Вип. 777–778 (Економіка). С. 35–40.

23. Лупак Р. Л. Економічне обґрунтування стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства. Бізнес Інформ. 2013. № 4. С. 320–325.

24. Мазаракі А., Мельник Т. Інновації як джерело стратегічних конкурентних переваг. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2020. № 2. С. 5–17.

25. Матвеев В. В. Сутність стратегічного управління конкурентним потенціалом підприємства. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 179–185.

26. Мельник К., Пташник С. Теоретичні засади конкурентоспроможності та її роль у розвитку підприємницької діяльності. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2018. Vol. 4, № 2. С. 97-114.

27. Михальчук Л. В. Конкурентне середовище підприємства у сучасних умовах. Вісник ЖДТУ. 2014. № 3 (69). С. 152–156.

28. Науменко Р. П. Аналіз стратегії розвитку підприємств хімічної промисловості. Прометей: регіон. зб. наук. праць. Донецьк: ДЕГІ, 2016. Вип. 3 (36) С. 168-172.

29. Нижник А. Ю. Шляхи досягнення конкурентоспроможності підприємств за сучасних умов поглиблення конкуренції. Вісник Хмельницького національного університету. 2015 (222). № 2. Том 1. С. 21–23.

30. Павленко І. І. Оцінка потенціалу підвищення конкурентоспроможності підприємств хімічної промисловості. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: зб. наук. праць: у 2-х вип. ПДТУ. Маріуполь, 2020. Вип. 2 (12), Т. 3. С. 8–13.

31. Павленко І. І. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності продукції підприємств хімічної промисловості. Держава та регіони. 2021. № 1 (87). С. 65-68.

32. Перерва П. Г. Формування стратегії розвитку підприємств хімічної промисловості. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва. 2018. № 21. С. 112–119.

33. Петешова Т. А. Визначення сфер формування й реалізації конкурентних переваг підприємств хімічної промисловості. Схід. 2017. № 4. С. 70–73.

34. Савчук О. Системний підхід до аналізу конкурентоспроможності промислового реалізації. Економіст. 2021. № 12. С. 58–61.

35. Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкурентоспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. Молодий вчений. 2017. № 3 (43). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/189.pdf>

36. Скиба Г. І. Характеристика конкурентного середовища підприємства та його основні елементи. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 8. Том 1. С. 310–316.

37. Сомов Д. О. Стратегічне управління системою стійких конкурентоспроможності підприємства. Бізнес Інформ. 2015. № 4. С. 273–278.

38. Тарнавська Н. П. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 570 с.

39. Ткачук Г. Ю. Дослідження методичних підходів оцінки конкурентоспроможності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/4._SVMN_2007/Economics/19922.doc.htm

40. Труніна І. М. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. Харків : Точка, 2013. 436 с.

41. Труніна І. М. Механізм забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності. Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. 2015. Випуск 3 (92). Частина 2. С. 32–39.

42. Халімон Т. М. Гнучкість в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1 (23). С. 74–82.

43. Халімон Т. М. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:

Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10 (2). С. 117–120.

44. Цибульська Е. І. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка. Харків : Вид-во НУА, 2018. 320 с.

45. Чумак Л. Ф. Теоретичні підходи до визначення та управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства. Бізнес Інформ. 2013. № 1. С. 215–219.

46. Чуприна Н. М. Актуальні економічні питання в хімічній галузі України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка». 2018. Вип. 23. С. 125–128.

47. Шевцова Г. З., Маслош О. В. Хімічна промисловість України. У пошуках нової стратегії розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2022. Випуск 16. С. 249-253.

48. Шубін А. А. Хімічна промисловість України: економічні трансформації та перспективи: монографія. Донецьк: Донецький Національний Університет, 2010. 628 с.

49. Шубін О. О. Оцінка ефективності управління підприємствами хімічної галузі. Вісник Дон. нац. ун-ту економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. 2017. № 4. С. 5-10.

50. Янковий О. Г. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.

51. Яременко Т. П. Вплив економічних чинників на конкурентоспроможність підприємства. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181 (6). С. 45–53.

52. Global Business of Chemistry. URL: <http://www.americanchemistry.com/Jobs/EconomicStatistics/Industry-Profile/Global-Business-of-Chemistry>

53. SusChem Strategic Innovation and Research Agenda. URL: <http://www.suschem.org/cust/documentrequest.aspx?DocID=928>

54. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua/

55. Офіційний сайт Міністерства промислової політики України. URL: <http://industry.kmu.gov.ua>

56. Офіційний сайт Deloitte. URL: <https://www.deloitte.com/content/dam/assets-shared/legacy/docs/analysis/2022/gx-eri-2022-outlook-chemicals.pdf>

57. Офіційний сайт ДП «Черкаський НДІТЕХІМ». URL: <http://www.nditekhim.com.ua/wp-content/uploads/2022/07/HP-Ukrayinyvyp.5.pdf>

58. Офіційна фінансова звітність ПрАТ «АЗОТ». URL: <http://www.azot.ck.ua/content/news7/inform/fin%20zvit/index.php>

59. Офіційна фінансова звітність ТОВ «БКХІМ». URL: https://clarity-project.info/edr/38568656/finances?current_year=2022

60. Офіційна фінансова звітність ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС». URL: https://clarity-project.info/edr/39814041/finances?current_year=2022

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ПрАТ «АЗОТ» за 2020-2022 рр.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"	Дата (рік, місяць, число)	2022, 12, 31
Територія	ЧЕРКАСЬКА	за ЄДРПОУ	7110136400
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво добрив і азотних сполук	за КВЕД	20.15
Середня кількість працівників	3 140		
Адреса, телефон	вулиця ГЕРОІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ, буд. 72, м. ЧЕРКАСИ, ЧЕРКАСЬКА обл., 18028	395317	
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

*форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	34 149	30 850
первісна вартість	1001	55 578	55 578
накопичена амортизація	1002	21 429	24 728
Незвершені капітальні інвестиції	1005	673 320	656 286
Основні засоби	1010	984 009	1 037 736
первісна вартість	1011	7 613 253	7 792 987
знос	1012	6 629 244	6 755 251
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1 196 195	1 196 276
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	8 544	8 942
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих стримових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 896 217	2 930 090
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	635 771	581 450
Виробничі запаси	1101	547 109	494 829
Незвершене виробництво	1102	71 722	75 032
Готова продукція	1103	11 681	10 377
Товари	1104	5 259	1 212
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 576 020	7 002 156
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 999 428	2 865 823
з бюджетом	1135	246 740	233 222
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з направлених доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	4 912 163	7 338 530
Поточні фінансові інвестиції	1160	2 138	2 558
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 817	17
Готівка	1166	5	2
Ресурси в банках	1167	8 812	15
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у стримових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку А

інших страхових резервів	1104	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 898 363	1 901 572
Усього за розділом II	1195	15 279 440	19 925 328
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	18 175 657	22 855 418

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 056 490	1 056 490
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооплату	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	1 161 656	1 161 656
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(13 703 176)	(16 480 247)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Випущений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(11 485 030)	(14 262 101)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	446 431	442 370
Довгострокові кредити банків	1510	-	988 197
Інші довгострокові зобов'язання	1515	35 928	35 114
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	482 359	1 465 681
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2 065 826	834 671
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	11 878 534	14 179 598
товари, роботи, послуги	1615	4 813 832	4 878 987
розрахунками з бюджетом	1620	158 859	137 284
у тому числі з податку на прибуток	1621	60 359	45 966
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	140 920	115 981
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	497 021	496 699
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	9 150	9 150
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	129 395	106 616
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	9 484 791	14 892 852
Усього за розділом III	1695	29 178 328	35 651 838
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	18 175 657	22 855 418

Керівник:

Головний бухгалтер

Визначено в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Склярів Віталій Леонідович

Катькало Віктор Павлович

Продовження додатку А

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДП		
			2021	01	01
(забезпечення)			00203826		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		
за Рік 2020 р.					
		Форма №2 Код за ДКУД	1801003		

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 387 932	4 269 053
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 856 542)	(3 429 150)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	531 390	839 903
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	16 692	2 350 293
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(282 798)	(362 373)
Витрати на збут	2150	(98 295)	(102 517)
Інші операційні витрати	2180	(2 434 950)	(774 463)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	1 950 843
збиток	2195	(2 267 961)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 748	338 532
Інші доходи	2240	186	5 543
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(527 414)	(129 546)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(3 341)	(2 624)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку А

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	2 162 748
збиток	2295	(2 796 782)	(-)
Витрати (докід) з податку на прибуток	2300	398	(42 435)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	2 120 313
збиток	2355	(2 796 384)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

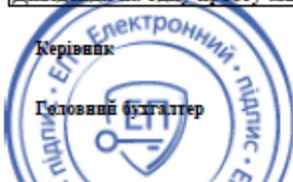
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	19 313	(40 181)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	19 313	(40 181)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	19 313	(40 181)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(2 777 071)	2 080 132

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 344 893	2 971 460
Витрати на оплату праці	2505	626 082	637 254
Відрахування на соціальні заходи	2510	130 250	134 765
Амортизація	2515	131 064	127 140
Інші операційні витрати	2520	4 116 858	2 069 505
Разом	2550	7 349 147	5 940 124

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	124292917	124292917
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	124292917	124292917
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(22,49834)	17,05900
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(22,49834)	17,05900
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Скляров Віталій Леонідович

Катяло Віктор Павлович

Продовження додатку А

Додаток 1
до Наказового положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"			Дата (рік, місяць, число)	2022, 12, 31	КОДИ	00000000
Територія	ЧЕРКАСЬКА			за ЄДРПОУ	40000000	ІДЕНТИФІКАТОР	00000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство			за КОПФГ	230	ІДЕНТИФІКАТОР	00000000
Вид економічної діяльності	Виробництво добрив і азотних сполук			за КВЕД	20.15	ІДЕНТИФІКАТОР	00000000
Середня кількість працівників	2 690						
Адреса, телефон	вулиця ГЕРОІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ, буд. 72, м. ЧЕРКАСИ, ЧЕРКАСЬКА обл. 18028			396317			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)							
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):							
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку							
за міжнародними стандартами фінансової звітності							

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	30 850	31 176
первісна вартість	1001	55 578	59 202
накопичена амортизація	1002	24 728	28 026
Незвершені капітальні інвестиції	1005	656 286	708 586
Основні засоби	1010	1 037 736	1 122 675
первісна вартість	1011	7 792 987	7 993 354
знос	1012	6 755 251	6 870 679
Інвестиційна нерухомість	1015	-	7 967
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	15 909
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	7 942
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1 196 276	1 196 484
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	8 942	8 141
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 930 090	3 075 029
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	581 450	686 688
виробничі залишки	1101	494 829	532 494
незвершене виробництво	1102	75 032	142 850
готова продукція	1103	10 377	10 199
товари	1104	1 212	1 145
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 002 156	8 962 954
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 865 823	3 180 819
з бюджетом	1135	233 222	277 435
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахування доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 338 530	2 856 661
Поточні фінансові інвестиції	1160	2 558	2 474
Гроші та їх еквіваленти	1165	17	51
готівка	1166	2	2
рахунки в банках	1167	15	49
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку А

інших стримових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 901 572	1 901 572
Усього за розділом II	1195	19 925 328	17 868 654
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та груп вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	22 855 418	20 943 683

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 056 490	1 056 490
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	1 161 656	1 161 656
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (неповитий збиток)	1420	(16 480 247)	(20 524 062)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(14 262 101)	(18 305 916)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	442 370	443 185
Довгострокові кредити банків	1510	988 197	626 035
Інші довгострокові зобов'язання	1515	35 114	56 246
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благотворна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 465 681	1 125 466
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	834 671	807 076
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	14 179 598	13 679 908
товари, роботи, послуги	1615	4 878 987	5 539 065
розрахунками з бюджетом	1620	137 284	104 795
у тому числі з податку на прибуток	1621	45 966	30 046
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	115 981	67 332
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	496 699	497 355
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	9 150	9 150
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	106 616	4 189 999
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	14 892 852	13 229 453
Усього за розділом III	1695	35 651 838	38 124 133
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	22 855 418	20 943 683

Керівник

Головний бухгалтер

Склярів Віталій Леонідович

Катякало Віктор Павлович

1. Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку А

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2022	01	01
			00203826		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2021 р.		ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО			
		Форма № 2	Код за ДКУД	1801003	

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 597 294	3 387 932
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 306 312)	(2 856 542)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	290 982	531 390
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	734 238	16 692
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(285 980)	(282 798)
Витрати на збут	2150	(99 787)	(98 295)
Інші операційні витрати	2180	(547 868)	(2 434 950)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	91 585	-
збиток	2195	(-)	(2 267 961)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	84 385	1 748
Інші доходи	2240	1 735	186
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(99 708)	(527 414)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(2 416)	(3 341)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку А

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	75 581	-
збиток	2295	(-)	(2 796 782)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(801)	398
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	74 780	-
збиток	2355	(-)	(2 796 384)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

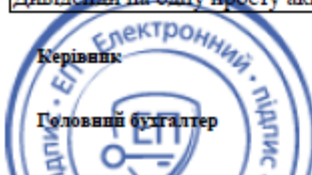
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	8 415	19 313
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	8 415	19 313
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	8 415	19 313
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	83 195	(2 777 071)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 329 651	2 344 893
Витрати на оплату праці	2505	541 251	626 082
Відрахування на соціальні заходи	2510	115 925	130 250
Амортизація	2515	130 469	131 064
Інші операційні витрати	2520	959 155	4 116 858
Разом	2550	5 076 451	7 349 147

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	124292917	124292917
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	124292917	124292917
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,60164	(22,49834)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,60164	(22,49834)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

(Handwritten signature)

Скляр Віталій Леонідович

Катяло Віктор Павлович

Продовження додатку А

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"	Дата (рік, місяць, число)	2023	12	17	КОДИ
Територія	ЧЕРКАСЬКА	за ЄДР	1801001	1801001	1801001	1801001
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230			
Вид економічної діяльності	Виробництво добрив і азотних сполук	за КВЕД	20.15			
Середня кількість працівників	2 574					
Адреса, телефон	вулиця ГЕРОІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ, буд. 72, м. ЧЕРКАСИ, ЧЕРКАСЬКА обл., 18028	396317				
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого вказуються в гривнях з копійками)						
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):						
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	31 176	32 617
первісна вартість	1001	59 202	64 325
накопичена амортизація	1002	28 026	31 708
Незвершені капітальні інвестиції	1005	708 586	585 521
Основні засоби	1010	1 122 675	1 106 440
первісна вартість	1011	7 993 354	8 099 564
знос	1012	6 870 679	6 993 124
Інвестиційна нерухомість	1015	7 967	7 690
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	15 909	16 258
знос інвестиційної нерухомості	1017	7 942	8 568
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1 196 484	1 196 700
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	8 141	8 184
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих стримових резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3 075 029	2 937 152
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	686 688	644 846
виробничі запаси	1101	532 494	488 727
незвершене виробництво	1102	142 850	148 738
готова продукція	1103	10 199	6 656
товари	1104	1 145	725
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі операції	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	8 962 954	11 594 532
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3 180 819	3 554 463
з бюджетом	1135	277 435	415 064
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 856 661	3 814 016
Поточні фінансові інвестиції	1160	2 474	3 324
Гроші та їх еквіваленти	1165	51	535
готівка	1166	2	2
рахунки в банках	1167	49	533
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку А

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 901 572	1 901 572
Усього за розділом II	1195	17 868 654	21 928 352
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	20 943 683	24 865 504

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 056 490	1 056 490
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1403	-	-
Додатковий капітал	1410	1 161 656	1 161 656
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(20 412 380)	(27 949 033)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(18 194 234)	(25 730 887)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	443 185	380 989
Довгострокові кредити банків	1510	626 035	559 500
Інші довгострокові зобов'язання	1515	56 246	664 446
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незроблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Примовний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 125 466	1 604 935
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	807 076	1 343 174
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	13 679 908	18 339 006
товари, роботи, послуги	1615	5 539 065	7 256 492
розрахунками з бюджетом	1620	104 795	100 899
у тому числі з податку на прибуток	1621	30 046	2 658
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	67 332	73 876
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	497 355	497 728
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	9 150	9 150
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	4 189 999	5 564 561
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	13 117 771	15 806 570
Усього за розділом III	1695	38 012 451	48 991 456
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів надержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	20 943 683	24 865 504

Сервісник

Головний бухгалтер

ЕП Скларов
Віталій
Леонідович

ЕП Катькало
Віктор Павлович

Скларов Віталій Леонідович

Катькало Віктор Павлович

¹ Класифікація здійснюється за територіальними одиницями та територіями територіальних громад.

² Відомостями з державного реєстру, у складеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку А

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"**Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДН		
2023	01	01
00203826		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2022 р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 087 958	3 597 294
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 978 412)	(3 306 312)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	109 546	290 982
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	110 853	734 238
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(346 613)	(285 980)
Витрати на збут	2150	(123 907)	(99 787)
Інші операційні витрати	2180	(7 193 474)	(547 868)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	91 585
збиток	2195	(7 443 595)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	405 103	84 385
Інші доходи	2240	2 549	1 735
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(565 499)	(99 708)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(3 988)	(2 416)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку А

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	75 581
збиток	2295	(7 605 430)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	44	(801)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	74 780
збиток	2355	(7 605 386)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	68 733	8 415
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	68 733	8 415
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	68 733	8 415
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(7 536 653)	83 195

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 425 431	3 329 651
Витрати на оплату праці	2505	521 856	541 251
Відрахування на соціальні заходи	2510	111 481	115 925
Амортизація	2515	131 179	130 469
Інші операційні витрати	2520	7 078 892	959 155
Разом	2550	11 268 839	5 076 451

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	124292917	124292917
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	124292917	124292917
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(61,18921)	0,60164
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(61,18921)	0,60164
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Сковров
Віталій
Леонович

ЕП Катякало
Віктор Павлович

Сковров Віталій Леонович

Катякало Віктор Павлович

Фінансова звітність ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2020 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.60	0.00
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.00	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19 766.70	18 874.00
Основні засоби:	1010	24 240.30	23 160.50
первісна вартість	1011	30 756.50	33 932.00
знос	1012	6 516.20	10 771.50
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	44 007.60	42 034.50
II. Оборотні активи Запаси:	1100	33 347.20	47 419.60
у тому числі готова продукція	1103	7 572.80	8 531.40
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	6 554.40	14 386.50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	5 769.00	3 596.20
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 177.40	9 800.10
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	168.30	248.20
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.80
Інші оборотні активи	1190	7 922.90	12 286.70
Усього за розділом II	1195	56 939.20	87 738.10
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	100 946.80	129 772.60

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	902.90	1 325.60
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	5 902.90	6 325.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00

Продовження додатку Б

товари, роботи, послуги	1615	4 910.30	10 820.40
розрахунками з бюджетом	1620	64.70	37.90
у тому числі з податку на прибуток	1621	58.40	27.50
розрахунками зі страхування	1625	6.50	9.90
розрахунками з оплати праці	1630	27.40	37.10
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	90 035.00	112 541.70
Усього за розділом III	1695	95 043.90	123 447.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	100 946.80	129 772.60

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	79 463.00	68 230.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	71 607.00	64 614.40
Інші операційні доходи	2120	1 019.30	3 538.10
Інші операційні витрати	2180	8 359.90	6 862.20
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	80 482.30	71 768.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	79 966.90	71 476.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	515.40	291.80
Податок на прибуток	2300	92.70	52.50
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	422.70	239.30

Продовження додатку Б

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2021 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.60	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	18 874.00	1 331.80
Основні засоби:	1010	23 160.50	2 932.50
первісна вартість	1011	33 932.00	8 157.70
знос	1012	10 771.50	5 225.20
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	42 034.50	4 264.30
II. Оборотні активи Запаси:	1100	47 419.60	46 331.80
у тому числі готова продукція	1103	8 531.40	2 084.20
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	14 386.50	26 729.40
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3 596.20	8 532.80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 800.10	19 858.20
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	248.20	475.40
Витрати майбутніх періодів	1170	0.80	8.60
Інші оборотні активи	1190	12 286.70	89.00
Усього за розділом II	1195	87 738.10	102 025.20
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	129 772.60	106 289.50

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 325.60	1 766.90
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	6 325.60	6 766.90
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	0.00
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00

товари, роботи, послуги	1615	10 820.40	18 601.70
Продовження додатку Б			
розрахунками з бюджетом	1620	37.90	54.80
у тому числі з податку на прибуток	1621	27.50	37.80
розрахунками зі страхування	1625	9.90	17.60
розрахунками з оплати праці	1630	37.10	63.50
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	112 541.70	80 785.00
Усього за розділом III	1695	123 447.00	99 522.60
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	129 772.60	106 289.50

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2021 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	108 142.30	79 463.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	95 034.00	71 607.00
Інші операційні доходи	2120	20 418.80	1 019.30
Інші операційні витрати	2180	32 591.50	8 359.90
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	397.30	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	128 561.10	80 482.30
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	128 022.80	79 966.90
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	538.30	515.40
Податок на прибуток	2300	96.90	92.70
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	441.40	422.70

Продовження додатку Б

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2022 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.60	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 331.80	6 257.60
Основні засоби:	1010	2 932.50	2 509.30
первісна вартість	1011	8 157.70	8 589.10
знос	1012	5 225.20	6 079.80
Усього за розділом I	1095	4 264.30	8 766.90
II. Оборотні активи Запаси:	1100	46 331.80	62 071.50
у тому числі готова продукція	1103	2 084.20	6 450.20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	26 729.40	14 434.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8 532.80	8 018.90
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	19 858.20	8 352.90
Гроші та їх еквіваленти	1165	475.40	585.40
Витрати майбутніх періодів	1170	8.60	8.30
Інші оборотні активи	1190	89.00	597.40
Усього за розділом II	1195	102 025.20	94 068.40
Баланс	1300	106 289.50	102 835.30

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 766.90	2 404.10
Усього за розділом I	1495	6 766.90	7 404.10
товари, роботи, послуги	1615	18 601.70	22 425.60
розрахунками з бюджетом	1620	54.80	63.10
у тому числі з податку на прибуток	1621	37.80	49.10
розрахунками зі страхування	1625	17.60	17.00
розрахунками з оплати праці	1630	63.50	61.90
Інші поточні зобов'язання	1690	80 785.00	72 863.60
Усього за розділом III	1695	99 522.60	95 431.20
Баланс	1900	106 289.50	102 835.30

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2022 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	165 528.90	108 142.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	149 494.40	95 034.00
Інші операційні доходи	2120	357.60	20 418.80
Інші операційні витрати	2180	14 259.50	32 591.50
Інші витрати	2270	1 355.40	397.30
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	165 886.50	128 561.10
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	165 109.30	128 022.80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	777.20	538.30
Податок на прибуток	2300	139.90	96.90
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	637.30	441.40

Додаток В

Фінансова звітність ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020-2022 рр.
 Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС») за 2020 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	7.50	0.00
первісна вартість	1001	10.00	0.00
накопичена амортизація	1002	2.50	0.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	0.00
Основні засоби:	1010	770.00	2 350.80
первісна вартість	1011	1 302.50	3 334.30
знос	1012	532.50	983.50
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	777.50	2 350.80
II. Оборотні активи Запаси:	1100	4 603.00	5 527.60
у тому числі готова продукція	1103	4 603.00	5 527.60
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	5 681.60	9 868.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	9.70	1 537.40
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 030.30	619.80
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	10.00	104.10
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	9.10	43.00
Усього за розділом II	1195	11 343.70	17 699.90
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	12 121.20	20 050.70

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	120.00	120.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	30.00	30.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 392.50	9 770.90
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	5 542.50	9 920.90
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	79.20
Короткострокові кредити банків	1600	1 869.20	2 383.10

Продовження додатку В

III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	475.00
товари, роботи, послуги	1615	3 670.40	5 595.10
розрахунками з бюджетом	1620	365.30	448.80
у тому числі з податку на прибуток	1621	186.60	447.80
розрахунками зі страхування	1625	0.00	0.00
розрахунками з оплати праці	1630	0.50	0.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	673.30	1 148.60
Усього за розділом III	1695	6 578.70	10050.60
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	12121.20	20050.70

Звіт про фінансові результати ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2020 р.

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	73 632.90	36 854.20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	54 615.90	26 187.70
Інші операційні доходи	2120	162.30	26.20
Інші операційні витрати	2180	11 400.70	8 126.10
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	73 795.20	36 880.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	66 016.60	34 313.80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	7 778.60	2 566.60
Податок на прибуток	2300	1 400.20	462.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	6 378.40	2 104.60

Продовження додатку В

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС») за 2021 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	0.00
накопичена амортизація	1002	0.00	0.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	0.00
Основні засоби:	1010	2 350.80	2 568.60
первісна вартість	1011	3 334.30	4 246.40
знос	1012	983.50	1 677.80
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	2 350.80	2 568.60
II. Оборотні активи Запаси:	1100	5 527.60	8 916.70
у тому числі готова продукція	1103	5 527.60	8 916.70
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	9 868.00	12 070.40
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 537.40	266.40
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	619.80	439.20
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	104.10	2.40
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	43.00	1 021.40
Усього за розділом II	1195	17 699.90	22 716.50
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	20 050.70	25 285.10

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	120.00	120.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	30.00	30.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 770.90	12 559.80
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	9 920.90	12 709.80
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	79.20	0.00
Короткострокові кредити банків	1600	2 383.10	1 884.80
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	475.00	79.20

товари, роботи, послуги	1615	5 595.10	7 480.20
Продовження додатку В			
розрахунками з бюджетом	1620	448.80	186.80
у тому числі з податку на прибуток	1621	447.80	185.80
розрахунками зі страхування	1625	0.00	0.00
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	0.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	1 148.60	2 944.30
Усього за розділом III	1695	10050.60	12575.30
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	20050.70	25285.10

Звіт про фінансові результати ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2021 р.

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	83 590.80	73 632.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	62 156.30	54 615.90
Інші операційні доходи	2120	121.90	162.30
Інші операційні витрати	2180	15 716.30	11 400.70
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	83 712.70	73 795.20
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	77 872.60	66 016.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	5 840.10	7 778.60
Податок на прибуток	2300	1 051.20	1 400.20
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	4 788.90	6 378.40

Продовження додатку В

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС») за 2022 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Основні засоби:	1010	2 568.60	2 635.90
первісна вартість	1011	4 246.40	5 087.50
знос	1012	1 677.80	2 451.60
Усього за розділом I	1095	2 568.60	2 635.90
II. Оборотні активи Запаси:	1100	8 916.70	7 043.20
у тому числі готова продукція	1103	8 916.70	7 024.40
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	12 070.40	15 756.20
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	266.40	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	379.20	938.80
Г роші та їх еквіваленти	1165	2.40	29.60
Інші оборотні активи	1190	1 030.60	262.20
Усього за розділом II	1195	22 665.70	24 030.00
Баланс	1300	25 234.30	26 665.90

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	120.00	120.00
Резервний капітал	1415	30.00	30.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12 521.70	14 852.90
Усього за розділом I	1495	12 671.70	15 002.90
Короткострокові кредити банків	1600	1 884.80	1 499.20
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	79.20	
товари, роботи, послуги	1615	7 475.80	6 575.40
розрахунками з бюджетом	1620	178.50	408.90
у тому числі з податку на прибуток	1621	177.50	328.80
Інші поточні зобов'язання	1690	2 944.30	3 179.50
Усього за розділом III	1695	12 562.60	11 663.00
Баланс	1900	25 234.30	26 665.90

Продовження додатку В

Звіт про фінансові результати ТОВ «ВП «ХІМЕКСПРЕС» за 2022 р.

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	62 178.60	83 590.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	41 737.10	62 156.30
Інші операційні доходи	2120	50.50	121.90
Інші операційні витрати	2180	16 429.60	15 762.80
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	62 229.10	83 712.80
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	58 166.70	77 919.10
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	4 062.40	5 793.70
Податок на прибуток	2300	731.20	1 042.90
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	3 331.20	4 750.80